

HRVATSKI VOJNIK

Broj 425 • 5. srpnja 2013. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

BIOMETRIJA
BUDUĆNOST
IDENTIFIKACIJE

RAZGOVOR

časnički namjesnik
Dave Preeper,

1. dočasnik NATO zapovjedništva
u Brunssumu

HRVATSKO
VOJNO UČILIŠTE
KAO **ELITNA POSTROJBA**

COMMANDO OBUKA

SAMO NAJBOLJI DOBIVAJU
COMMANDO
ZNAČKU

SADRŽAJ

- 4 PROMOCIJA POLAZNIKA VOJNIH ŠKOLA**
Hrvatsko vojno učilište kao elitna postrojba
 - 6 HVU "PETAR ZRINSKI"**
Najbolji polaznici vojne izobrazbe HVU-a
 - 8 MEĐUNARODNI DOČASNIČKI KAMP**
Razvoj nacionalnih dočasnicih zborova
 - 10 RAZGOVOR**
časnici namjesnik Dave Preeper,
1. dočasnik NATO zapovjedništva u Brunssumu
 - 12 COMMANDO OBUKA**
Samo najbolji dobivaju commando značku

- 14 VOJNI POLIGON "GAŠINCI"**
Visokom motiviranošću do potpunog uspjeha
 - 16 GMTBR**
Zahtjevna vježba uz minimalne troškove
 - 20 VIESTI IZ OSRH**
19. prvenstvo OSRH u streljaštvu
 - 22 AKTUALNO**
Dobrodošli u Europsku uniju
 - 24 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
Višegodišnji ugovori za DDG 51

IMPRESSUM

Nakladník

**MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA**

Glavni urednik
Zamjenica glavnog urednika
Urednici i novinari

Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morph.hr)

Vesna Pintarić (vpintar@morf.hr)

Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr)

Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com)

Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com),

Petra Kostanjšak (hrojnik@moh.hr)

Gordana Jelavić (gordana.jelavic@ya...)

Tomislav Brandt

Josip Kopi, Davor Kirin

Zvonimir Frank (urednik),

Damir Bebek, Predrag Belušić

Igor Vitanović, tel: 3786-348;

Tiskara Zelina d.d., Sv. I. Zelina, K

Odjel hrvatskih vojnih glasila i izda

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

4000 primjeraka

Naslovnici snimio Tomislav BRANDT

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopis, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2013.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stari Ministarstva obrane RH

- 28 OPHODNI BRODOVI**
Pčele na moru
- 34 NOVE TEHNOLOGIJE**
Međunarodna konferencija
simulatorske tehnike ITEC 2013
- 38 NOVE TEHNOLOGIJE**
Biometrija - budućnost identifikacije
- 42 PODLISTAK**
Sedmi križarski rat
- 44 DOMOVINSKI RAT**
Uhićenje hrvatskih dužnosnika u Virovitici

- 46 FILATELIJA**
Marke - poštovanje i govor bezglasnih
- 47 VEKSIFOLOGIJA**
Belgijske vojne zastave
- 48 MULTIMEDIJA**
Phillips slušalice za prave sportaše
- 50 DUHOVNOST**
Vjerovati znači slijediti

UVODNIK

Republika Hrvatska i službeno je posatala članicom Europske unije i to je događaj koji je obilježio protekli vikend, ne samo u Hrvatskoj nego diljem Europe i svijeta. Na taj je način Republika Hrvatska ispunila, osim ulaska u NATO savez, i svoj drugi veliki vanjskopolitički cilj. No do tog cilja ne bismo stigli da nije bilo hrvatskih vojnika koji su oslobođili domovinu, stvorivši tako čvrst temelj na kojem smo sagradili svoju europsku perspektivu.

Promocija polaznika vojnih škola koji su završili izobrazbu na Hrvatskom vojnem učilištu idealno se uklopila u taj svečarski ambijent te je pokazala orijentaciju OSRH da znanjem i izvrsnošću parira svojim saveznicama. Premda su svi polaznici uložili iznimani napor i trud, najbolji pojedinci zavrijedili su da ih na poseban način predstavimo.

Jednako tako, najbolji, najizdržljiviji i najuporniji sudionici commando obuke uspješno su došli do svog cilja te postali dijelom elitne postrojbe – pripadnicima Bojne za specijalna djelovanja.

Dočanici su, sad već tradicionalno, održali svoj međunarodni dočasnički kamp na kojem su razmijenjena iskustva, a iskoristili smo prigodu i za razgovor s prvim dočasnikom NATO zapovjedništva u Brunssumu.

Vojne, policijske, sigurnosne i obavještajne organizacije sve se više okreću uporabi biometrije, odnosno identifikacije ljudi putem fizičkih karakteristika poput otiska prstiju, crta lica ili očne šarenice... Dramatičan razvoj biometrije započeo je nakon 11. rujna 2001. kao i tijekom rata u Iraku i Afganistanu, a detaljnije o ovoj disciplini možete pročitati u broju koji je pred vama.

Uredništvo

PROMOCIJA POLAZNIKA VOJNIH ŠKOLA

"Vještine koje ste stekli i vrline koje imate jamstvo su da će Republika Hrvatska kroz komponentu

Oružanih snaga na najbolji mogući način biti partner i u Europskoj uniji i u NATO-u", kazao je predsjednik RH

Ivo Josipović na svečanoj promociji.

"Snažno ću podupirati Hrvatsko vojno učilište jer od njega želimo napraviti najsnažniju instituciju koja će davati najvažnije, a to je znanje", poručio je ministar obrane Ante Kotromanović te je dodao da će nastaviti ulagati i u profesore koji časno i odgovorno rade svoj posao. "Hrvatsko vojno učilište mora biti elitna postrojba", zaključio je ministar

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE KAO ELITNA

U povodu Dana državnosti Republike Hrvatske na Hrvatskom vojnem učilištu "Petar Zrinski" 21. je lipnja održana svečanost promocije polaznika vojnih škola kojoj su nazočili predsjednik RH i vrhovni zapovjednik OSRH-a Ivo Josipović, ministar obrane Ante Kotromanović, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora Tomislav Ivić, načelnik GS OSRH-a general-pukovnik Drago Lovrić, ravnatelj HVU-a general-pukovnik Slavko Barić te ostali visoki vojni i civilni dužnosnici, kao i obitelji promoviranih pripadnika.

Ove školske godine vojnu izobrazbu završilo je 386 polaznika, od čega je 46 žena, a školovalo se i 14 polaznika iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije i Slovenije. Predsjednik RH uručio je diplome polaznicima 15. naraštaja Ratne škole "Ban Josip Jelačić", kao najviše razine vojne škole te polaznicima 17. naraštaja vojnih pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i Protuzračne obrane. Načelnik GS OSRH uručio je diplome 12. naraštaju Termejlne časnicike izobrazbe, a najistaknutijim polaznicima nagrade i pohvale. Tom je prigodom predsjednik Josipović čestitao svim polaznicima i nastavnicima te istaknuo da su uspješnim završetkom ove etape školovanja pokazali kako imaju znanja, vještine i sposobnosti biti uspješni i moderni zapovjednici i pripadnici Oružanih snaga. Posebnu čestitku Predsjednik je uputio polaznicima iz drugih saveznič-

"Mi ćemo snažno inzistirati na tome da imamo najbolje školovane časnike", poručio je ministar Kotromanović

Peta KOSTANJŠAK, snimio Davor KIRIN

kih zemalja jer su oni, kako je rekao, pravi pokazatelj odličnih partnerskih odnosa. "Vještine koje ste stekli i vrline koje imate jamstvo su da će Republika Hrvatska kroz komponentu Oružanih snaga na najbolji mogući način biti partner i u Europskoj uniji i u NATO-u", kazao je Predsjednik na svečanoj promociji. Naglasio je da je Europska unija prije svega mirovni projekt, a Hrvatska svoj doprinos mirovstvu daje u operacijskim deljim svijeta pa će također biti uspješna članica i unutar Unije još bolje artikulirati svoje nacionalne interese te na najbolji mogući način sudjelovati u obrambenoj politici EU-a. Josipović je poručio i kako su domoljublje, rad i poštenje temeljne vrijednosti Oružanih snaga. "Kao vrhovni zapovjednik jamčim da će jedini kriterij napredovanja i uspješnosti biti rezultati, i da stranačke politike neće ući u Oružane snage te da će Republika Hrvatska imati dostojan odnos prema vama baš kao što i vi nju volite i za nju radite", zaključio je predsjednik.

Čestitajući na uspješnom završetku školovanja ministar obrane Ante Kotromanović istaknuo je da je ulaganje u znanje najvažnija stvar za sve sustave pa tako i za sustav obrane i oružanih snaga. "Mi ćemo snažno inzistirati na tome da imamo najbolje školovane časnike", poručio je. Tom je prigodom s govornice najavio kako će 2014. godi-

Predsjednik Josipović čestitao je svim polaznicima i nastavnicima te istaknuo da su uspješnim završetkom ove etape školovanja pokazali kako imaju znanja, vještine i sposobnosti biti uspješni i moderni zapovjednici i pripadnici Oružanih snaga

NO UČILIŠTE POSTROJBA

ne startati potpuno novi program za kadete, u sklopu već započete reforme obrazovanja, a istodobno će se raditi na unapređenju svih ostalih vojnih škola da bi bile snažne i spremne za buduće izazove i zadaće. "Kao ministar obrane snažno ću podupirati Hrvatsko vojno učilište jer od njega želimo napraviti najsnažniju instituciju koja će davati najvažnije, a to je znanje", poručio je te dodata da će nastaviti ulagati i u profesore koji časno i odgovorno rade svoj posao. "Hrvatsko vojno učilište mora biti elitna postrojba", zaključio je Kotromanović. Posebno je čestitao kadetima od kojih je zatražio da budu primjereni, radni i vrijedni te da se ugledaju na starije kolege koji su prošli Domovinski rat i niz ratnih operacija. I načelnik GS OSRH-a general-pukovnik Drago Lovrić je, uz čestitke svima, posebno čestitao mladim časnicima, koji završetkom školovanja stječu svoj prvi časnički čin i dobivaju prvu časničku dužnost. Tom je prigodom objavio da je Glavni stožer vrhovnom zapovjedniku predstavio novi model školovanja Oružanih snaga prilagođen izazovima i novim okolnostima u međunarodnom okružju. "Kako bi predstavljeni model zaživio, nadam se da će Ministarstvo obrane stvoriti sve potrebne uvjete da novi sustav školovanja, integriran u sveučilišnu zajednicu, otpočne u 2014./2015. akademskoj godini", rekao je i istaknuo da sustav školovanja

Ove školske godine vojnu izobrazbu završilo je 386 polaznika, od čega je 46 žena, a školovalo se i 14 polaznika iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije i Slovenije

mora obrazovati časnike i dočasnike sposobne voditi postrojbe u različitim uvjetima, i na nacionalnoj i na međunarodnoj razini. Također je rekao da u dostizanju toga cilja časnici i dočasnici moraju poznavati taktike, doktrine i operativno umijeće te civilno-vojne odnose, i kroz sve to biti osposobljeni djelovati i na intelektualnu snagu našeg protivnika.

Ravnatelj HVU-a general-pukovnik Slavko Barić je u svom obraćanju uoči glavne svečanosti čestitao svim polaznicima i nazvao to velikim danom za učilište, kao i za sve časnike koji ulaze u novo izazovno područje s novostičenim znanjem i sposobnostima. "Vi ste vođe, vi ste lideri, vi ste oni koji morate odgovarati za sebe, i za svoje postupke, i za ljudе koje vodite", kazao je ravnatelj. Uoči središnje svečanosti održana je i promocija polaznika 21. naraštaja Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro", 12. naraštaja Napredne časničke izobrazbe, 11. naraštaja Visoke dočasničke izobrazbe, 28. naraštaja Napredne dočasničke izobrazbe i 43. naraštaja Temeljne dočasničke izobrazbe, a uručene su i nagrade najboljim polaznicima te najboljem instruktoru. ■

HVU "PETAR ZRINSKI"
**KAPETANICA KORVETE
DARIJA GOZDENČEVIC**
Zapovjedno-stožerna škola "Blago Zadro"

Izuzetno sam zadovoljna školovanjem na ZŠŠ-u. Nastavni je program obiman i zahtjeva od polaznika puno rada. Ovim putem zahvaljujem svim nastavnicima i djelatnicima HVU na profesionalnom pristupu i trudu koji ulazu u profesionalni razvoj djelatnih vojnih osoba. Iskustvo sedmogodišnjeg rada u stožeru i sudjelovanje u vojnoj operaciji ATALANTA pomoglo mi je u usvajaju novih znanja, osobito tijekom provedbe taktičkih zadataća i procesa donošenja odluke te iz područja operativke. Znanje stečeno na intergranskoj zapovjedno-stožernoj izobrazbi

zasigurno će mi koristiti u obnašanju budućih zapovjednih i stožernih dužnosti, kako u OSRH tako i u stožerima NATO-a i EU-a. Osim stečenog znanja, prava vrijednost školovanja je poznanstvo s kolegama koji su na školovanje došli iz različitih postrojbi OSRH i MORH s različitim vrijednim iskustvima. Bez kolega s naraštaja i timskog rada ovo školovanje ne bi bilo isto.

SATNIK IVAN GRGIĆ
Napredna časnička izobrazba

U Naprednoj časničkoj školi do izražaja dolazi uspješan spoj znanja i iskustva profesora. Ono što se dobije na toj razini izobrazbe je primjenjivo znanje koje se može iskoristiti u svakodnevnom radu. Moram istaknuti da su se profesori zbilja trudili što se tiče samih predavanja, a njihovo je pak

iskustvo dolazilo do izražaja kod provođenja praktičnih vježbi, posebice u završnom dijelu kada smo radili takтиku. Atmosfera na nastavi bila je pričljivo poticajna, a dosta polaznika je imalo iskustvo iz međunarodnih operacija i visoko znanje pa se tu moglo puno toga naučiti, ne samo od profesora, nego i od polaznika. U konačnici je atmosfera bila pričljivo natjecateljska, što je pridonijelo tome da bude zanimljiva i sama nastava. Što se tiče mojih daljnjih planova, ja sam raspoređen u Pukovniju vojne policije na dužnost časnika za odnose s javnošću i zakonitost postupanja pa se nakon održene nastave vraćam na svoju dužnost.

NAJBOLJI

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" završila je još jedna školska godina, što za polaznike i polaznice, za koje je to ujedno kraj dijela izobrazbe, otvara put prema nekim novim dužnostima i odgovornostima. Oružane snage RH time su ponovno osnažene energijom školovanih pripadnika i pripadnika. Svi koji su završili izobrazbu zasluzili su čestitke i pohvale

jer je školovanje bilo zahtjevno, uz velika ulaganja i odricanja. Među stotinama predanih polaznika i instruktora Hrvatskog vojnog učilišta posebno se istaknulo njih osmero, čime su zaradili titulu najboljih. Njih smo zamolili da s Hrvatskim vojnikom podijele svoja iskustva, kao i da nam otkriju neke svoje planove za budućnost. Oni su pak naglasili da im je, uz

teoretski i praktični dio, izobrazba omogućila da s polaznicima podijele iskustva te da nauče nešto novo, ne samo od profesora, nego i jedni od drugih, a sve to pozitivnim natjecanjem u motivacijskom radnom okruženju. Svi su oni zahvalni svojim nastavnicima, kao i zbog činjenice da im je pružena sjajna prilika za nadogradnju znanja. ■

**VOJNIK
STJEPAN STRUKAR**
Temeljna časnička izobrazba

Temeljna časnička izobrazba za mene je značila nadogradnju znanja koja sam dosad stekao. Ja sam već tri godine u kadetskoj školi i sad sam to sve uspješno objedinio. Specijalizacija u pješaštvu mi je dala kompletну sliku teoretskog djela posla koji bih trebao raditi, a staziranje u postrojbi mi je omogućilo praktični dio. Ja sam novopečeni časnik, a ova temeljna časnička izobrazba predstavlja svojevrsni uvod u moju novu karijeru. Što se tiče budućnosti, radno mjesto koje sam dobio je zapovjednik izvidničkog voda te za početak, kako bi se reklo, krećem od nule. Sa znanjima koja imam na novom ču radnom mjestu raditi zajedno s ljudima - oni će učiti od mene, a ja od njih. Dakle, to će biti spoj iskustva koje oni imaju te teoretskog znanja koje sam stekao tijekom izobrazbe pa će to biti dobar temelj za uspješan početak rada.

SKUPNIK VLADO REHLICKI
Temeljna dočasnička izobrazba

S obzirom na to da dolazim iz Satnije za dubinski nadzor Vojnoobavještajne bojne HKoV-a, koja je poznata kao jedna od najelitnijih postrojbi OSRH, u kojoj se puno radi i puno ulaze u njezine pripadnike, izobrazba na Temeljnoj dočasničkoj školi za mene je bila prilika da izoštrem već stečene vještine. Smatram da Temeljna dočasnička izobrazba mora biti puno zahtjevnija jer dočasnići imaju i moraju imati već prije stečena određena znanja koja na ovoj razini izobrazbe trebaju naučiti primjeniti u radu s postrojbom, izazovnom i borbeno usredotočenom obukom. Naime, biti dočasnik znači biti kralježnica vojske, poveznica koja drži vojsku i omogućuje joj da funkcioniра. Dočasnik mora imati znanje i znati ga prenijeti vojnicima, drugim dočasnicima i časnicima. Sa završenom izobrazbom stekao sam sve uvjete za promaknuće u čin desetnika, što mi dugoročno nosi mir i mogućnost da se posvetim daljnjem specijalističkom usavršavanju.

**NAREDNIK
MARKO POPADIĆ**
**Napredna časnička
izobrazba**

Izobrazba je bila izuzetno kvalitetno provedena te su instruktori uložili maksimalan trud i iskazali vrhunske profesionalne i ljudske kvalitete da bi svoje znanje prenijeli polaznicima i ispunili program izobrazbe. Program je bio prilično zahtjevan, poglavito za kolege i kolege koji već duže vrijeme zbog opisa njihova ustrojenog mesta nisu imali doticaja s borbenim postrojbama ili pak pripadnici HRM-a i HRZ-a. Oni su, naravno, izobrazbu savladali s odličnim rezultatima, no sam program bi vjerojatno trebalo prilagoditi, tj. modificirati. Mislim da se svakodnevno trebamo usavršavati i sazrijevati, kako profesionalno tako i osobno. Ovom sam izobrazbom službeno kvalificiran za svoje ustrojeno mjesto jer je preostalo još toga za dati podređenima i postrojbi. Zadovoljstvo je i to što su naši mladi pripadnici iz postrojbe, konkretno iz mog matičnog voda, s izvršnim rezultatima završili Temeljnju dočasničku izobrazbu.

PORUČNIK KREŠIMIR OŠTRIĆ

Letačka izobrazba

Završio sam Fakultet elektrotehnike i računarstva u Zagrebu, nakon čega sam završio Temeljnu časničku izobrazbu te dobio ponudu školovanja za vojnog pilota izvan projekta Kadet. Prošao sam letačku izobrazbu na zrakoplovu Zlin 242L i počeo s izobrazbom na Pilatusu PC-9M, nakon čega sam otisao u SAD na školovanje za vojnog pilota po programu "Specialized Undergraduate Pilot Training – Aviation Leadership Program" u Mississippiju. Nakon završetka školovanja i povratka dovršio sam izobrazbu na Pilatusu PC-9M. Školovanje je bilo jako napomo i zahtjevalo puno odricanja. Najzanimljiviji je dio, koliko god priprema za letenje bila teška, definitivno letački dio izobrazbe. Školovanje u Americi bilo je veliki izazov zbog privikavanja na svakodnevnu uporabu engleskog jezika i tempo rada. To je zasigurno veliko iskustvo i ostat će mi u lijepom sjećanju, a pogotovo ljudi koji su vrlo stručni i raspoloživi u svakom trenutku.

Petra KOSTANJŠAK, snimio Davor KIRIN

OSRH

POLAZNICI VOJNE IZOBRAZBE HVU-a

OSRH

**STOŽERNI NAREDNIK
DAVOR FUČEC**
**Visoka dočasnička
izobrazba**

Tijekom izobrazbe imao sam priliku čuti mnoga iskustva, a posebno dragocjena iskustva bila su ona polaznika iz stranih zemalja, odnosno pripadnika snaga Republike Slovenije, Crne Gore, Makedonije, Bosne i Hercegovine. Posebno bih istaknuo iskustva polaznika iz Makedonije

i BiH, koji su bili u operacijama u Iraku pa smo doznali njihove poglede i način na koji oni djeluju. Također je bilo zanimljivo čuti iskustva polaznika koji pripadaju raznim postrojbama i različitim granama Oružanih snaga. Sama je škola ujedno poticaj za daljnji rad jer ujedinjuje široko znanje i daje visoku razinu znanja, a ako se čovjek trudi i samostalno radi, doista može puno dobiti. Inače sam raspoređen u Zapovjedništvo Hrvatske kopnene vojske, a ova je izobrazba svima nama svojevrsna odskočna daska za napredovanje te za nadogradnju znanja i vještina.

**NAJBOLJI INSTRUKTOR
NADNAREDNIK ZORAN KUŠENIĆ**

**Viši instruktor za taktiku
Dočasnička škola**

Zahvaljujem kolegama koji su podržali moj izbor za najboljeg instruktora i naglasio bih da je gotovo svaki kolega instruktur mogao biti odabran za najboljeg jer su kriteriji, iako značajni, zbog sposobnosti instruktora dostižni svakome. Priznanje je tim veće jer je dijelom od kolega koji dobro poznaju opis naših zadaća. Izbor za najboljeg instruktora nije natjecanje, nego proces koji traje godi-

nu dana. Svakodnevnim profesionalnim pristupom u izvršavanju zadaća i odnosom prema polaznicima, kolegama i nadređenima postavljaju se temelji za odabir najboljeg instruktora. Imati funkciju instruktora znači dodatnu odgovornost jer je prenošenje znanja i iskustva polaznicima vrlo važna dužnost u OS-u, koja osigurava da polaznici steknu znanja i vještine potrebne u svakodnevnom radu. U idućem razdoblju usmijeren sam na pripremu izobrazbe u sljedećoj školskoj godini, a osim toga ću pohađati stručne tečajeve iz područja taktike koje su važne za moj posao.

MEĐUNARODNI DOČASNIČKI KAMP

RAZVOJ NACIONALNIH DOČASNIČKIH ZBOROVA

U pomorskoj bazi "Sv. Nikola" u Splitu se od 11. do 20. lipnja 2013. održavao Međunarodni kamp viših dočasnika koji je, već petu godinu, na jednom mjestu okupio predstavnike dočasničkih zborova oružanih snaga brojnih NATO zemalja kao i zemalja članica Partnerstva za mir (PzM). U radu kampa sudjelovalo je 13 polaznika, a među njima su, uz odarbene dočasne iz OSRH bili pred-

Međunarodni kamp viših dočasnika već petu godinu zaredom na jednom je mjestu okupio predstavnike dočasničkih zborova oružanih snaga NATO zemalja kao i zemalja članica Partnerstva za mir

stavnici oružanih snaga Slovenije, Mađarske, Češke, Njemačke, Crne Gore, predstavnici NATO zapovjedništava u Brunssumu i Napulju, te predstavnik američkog veleposlanstva iz Zagreba. Na kampu su kao gosti-predavači sudjelovali časnički namjesnik Douglas Conaway; predstavnik NATO škole iz Oberammergaua, časnički namjesnik Francois Felkar; te predstavnik Oružanih snaga Republike Kosova, časnički namjesnik Fetah Zejnullahu. Radni je program obuhvatio brojne teoretske i praktične sadržaje, tako da su

vjedništva za operacije; 1. dočasnik Nacionalnog elementa potpore za Balkan i zemlje okruženja, časnički namjesnik Douglas Conaway; predstavnik NATO škole iz Oberammergaua, časnički namjesnik Francois Felkar; te predstavnik Oružanih snaga Republike Kosova, časnički namjesnik Fetah Zejnullahu. Radni je program obuhvatio brojne teoretske i praktične sadržaje, tako da su

STOŽERNA NAREDNICA SANJA SONTAR

Ovaj kamp je za mene novo i veliko iskustvo, počašćena sam što sam ovdje. Osim toga drag mi je i zbog toga što do sada, otkako se održava ovaj kamp, u njemu nisu sudjelovale ženske polaznice, ja sam prva i nadam se da će ih ubuduće ovdje biti više. Moj posao je vezan uz ured, no ovakva razmjena iskustava dočasnika više zemalja izuzetno je korisna i jedinstvena je prilika da ljudi saznaju o drugim vojskama, razmišljanjima, pa i o kulturi drugih zemalja. Tempo rada je intenzivan, radimo i u učioni, i na terenu, jedni drugima u svemu pomažemo i oduševljena sam.

U radu kampa sudjelovalo je 13 polaznika, a među njima su, uz odabrane dočasnike iz OSRH bili predstavnici oružanih snaga Slovenije, Mađarske, Češke, Njemačke, Crne Gore, predstavnici NATO zapovjedništava u Brunssumu i Napulju, te predstavnik američkog veleposlanstva iz Zagreba

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Davor KIRIN

**ČASNIČKI NAMJESNIK,
LASZLO CSETE,
OS REPUBLIKE
MAĐARSKE**

Odnos praktičnog rada, predavanja te skupnog rada polaznika i njihova druženja treba potaknuti međusobno upoznavanje, promoviranje vojnog i kulturnog naslijeđa zemalja iz kojih dolaze polaznici te predstavljanje povijesnog i kulturnog naslijeđa Republike Hrvatske

ČITAV RADNI PROGRAM OVOG, KAO I DOSADAŠNJIH KAMPOVA, TEMELJI SE NA ZAMISLI UKLJUČIVANJA DOČASNIKA ZEMALJA NATO/PZM U SKUPNO PROMIŠLJANJE DALJNJEGRAZVOJA SURADNJE I IZGRADNJE NACIONALNIH DOČASNIČKIH ZBOROVA

njegovim polaznicima predstavljeni HRM, Obalna straža RH, Flotila HRM, bojna OSMiO, SzO HRM, GMTBR, zrakoplovi i letjelište 93. zb Zemunik, a visoki dočasnici posjetili su i gradove Knin, Omiš, Zadar, prošli su obuku veslanja na brzim vodama na rijeci Cetini, topohodnju na otok Čiovo... Čitav radni program ovog, kao i dosadašnjih kampova, temelji se na zamisli uključivanja dočasnika

zemalja NATO/PzM u skupno promišljanje daljnje razvoja suradnje i izgradnje nacionalnih dočasničkih zborova. Odnos praktičnog rada, predavanja te skupnog rada polaznika i njihova druženja treba potaknuti međusobno upoznavanje, promoviranje vojnog i kulturnog naslijeđa zemalja iz kojih dolaze polaznici te predstavljanje povijesnog i kulturnog naslijeđa Republike Hrvatske. ■

Prvi put sam u Hrvatskoj, prvi put u Splitu i oduševljen sam ljepotama prirode i svime što sam ovdje video, ali i odličnom suradnjom i srdačnom dobrodošlicom kojom sam ovdje dočekan. U početku nisam znao koliko će zemalja sudjelovati. Ovo je izvrsna prilika za upoznavanje i razmjenu iskustava. Postoje manje razlike između naših sustava, ali mislim da jedni od drugih možemo puno naučiti. Budući da dolazim iz mađarske kopnene vojske, posebno mi je draga što je kamp organiziran u HRM-u i što sam imao prilike saznati mnogo toga o mornarici, a posebno mi je dragocjeno što smo u slobodno vrijeme imali priliku međusobno raspravljati o raznim sustavima OS-a. Siguran sam da će sve što sam ovdje video i naučio moći upotrijebiti u svom budućem radu i time ga poboljšati. Hvala vam što ste me pozvali i što je sve upravo ovako organizirano.

**ŠTOŽERNI NAREDNIK THOMAS HEISE, OS REPUBLIKE NJEMAČKE,
ŠKOLA ZA ZRAKOPLOVNE TEHNIČARE**

Nisam u početku znao kako ovo izgleda, koga ću ovdje zateći, sve mi je bila novina i zapravo, nisam ni znao da netko organizira kamp za dočasnike ovoga tipa. Sada sam, nakon nekoliko dana boravka ovdje, vrlo ugodno iznenaden, kako nazočnošću i sudjelovanjem dočasnika iz brojnih OS-a tako i atmosferom i dobrodošlicom. Veseli me ovakav rad, susreti i razmjena mišljenja s ostalim polaznicima. Osim toga ovdje je prisutno i neformalno druženje te razmjena iskustava s drugim polaznicima, što je izuzetno vrijedno. Jako sam zahvalan i sretan što mogu sudjelovati u radu ovoga kampa.

RAZGOVOR

DOČASNICI SU KRALJEŽICA BILO KOJE VOJSKE I NJIHOVO JE ZNAČENJE ZA VOJSKU I NJEZINU UČINKOVITOST DANAS VEĆE NEGOT ŠTO JE BILO PRIJE DVADESETAK GODINA. ONI DANAS MORAJU BITI UPOZNATI SA SVIM TEHNOLOŠKIM DOSTIGNUĆIMA, PRATITI TEHNOLOŠKI NAPREDAK I U TOME JE NJIHOVA VELIKA VAŽNOST I ULOGA, ONI MORAJU BITI UPOZNATI SA SVIME I SPREMNI NA SVE

časnički namjesnik

Dave Preeper,

**1. dočasnici NATO zapovjedništva
u Brunssumu**

DOČASNICI

Časnički namjesnik Dave Preeper, 1. dočasnici NATO zapovjedništva u Brunssumu boravio je od 11. do 20. lipnja u Splitu, kao gost predavač na Međunarodnom kampu dočasnika koji se održavao u Pomorskoj bazi "Sv. Nikola". Tom je prigodom odgovorio na nekoliko pitanja za Hrvatski vojnik.

Kakva je uloga dočasnika u svremenim vojskama?

Hvala vam na prilici za razgovor i na upravo ovom pitanju. Upravo je to pi-

tanje ključno za sve što danas radimo, kako u modernom ratovanju tako i u modernim vojskama. Posebno danas kada sve vojske, pa i one najveće, imaju određene restrikcije u financijama, važno je sve ljudi uključiti i postići da svatko radi onaj dio posla za koji je odgovoran. Stoga kad me pitate za dočasnike u modernom vremenu i modernim vojskama, potrebno je naglasiti kako su oni kralježica bilo koje vojske, i njihovo je značenje za vojsku i njezinu učinkovitost danas veće nego što je bilo prije dvadesetak

Mogu reći kako su hrvatske Oružane snage prepoznale važnost koju dočasnici unutar sustava imaju i trebaju imati, i učinile su mnogo za obuku, školovanje, usavršavanje i profesionalni razvoj dočasničkog potencijala

godina. Dočasnici danas moraju biti upoznati sa svim tehnološkim dostignućima, pratiti tehnološki napredak i u tome je njihova velika važnost i uloga, oni moraju biti upoznati sa svime i spremni za sve. Imamo neke praktične odgovornosti i uloge dočasnika, a mi se trudimo u NATO-u upravo to približiti i objasniti i ostalima unutar Saveza kroz dokument koji su 2010. potpisala dva NATO-ova strateška zapovjedništva i koji je strategija za dočasnike unutar NATO-a. Ova

Imamo neke praktične odgovornosti i uloge dočasnika, a mi se trudimo u NATO-u upravo to približiti i objasniti i ostalima unutar Saveza, dokumentom koji su 2010. potpisala dva NATO-ova strateška zapovjedništva i koji je strategija za dočasneke unutar NATO-a

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Davor KIRIN

zapovjedništva su prepoznala veliku ulogu koju imaju dočasnici, kao i razlike unutar sustava oružanih snaga koji su obuhvaćeni NATO savezom. To je preporuka koja bi trebala pridonijeti zajedničkim naprima zemalja članica Saveza da unaprijede i ujednače sustav dočasničkog organiziranja.

od prilika za razmjenu iskustava u obuci i školovanju. Mogu reći kako su hrvatske Oružane snage prepoznale važnost koju dočasnici unutar sustava imaju i trebaju imati, i učinile su mnogo za obuku, školovanje, usavršavanje i profesionalni razvoj dočasničkog potencijala.

Prvi dočasnik OSRH je u odličnim odnosima i jako je povezan s prvim dočasnicima drugih NATO zemalja, i među njima se održava visoka razina suradnje

ovakvom, međunarodnom okružju, ove su stvari najvažnije. Kad se naši vojnici i vojnikinje susretnu na bojnom polju, u okolnostima misija, uspjeh tih misija pored ostalog možemo zahvaliti i ovakvim susretima koje smo prije organizirali.

Dočasnici obnašaju i velik dio odgovornih zadaća koje već godinama obavljaju savezničke snage u misiji ISAF u Afganistanu. Na koji način će se, zbog promjene misije iz borbenu u neborbenu, mijenjati uloga dočasnika u Afganistanu?

NEZAMJENJAVA ULOGA U ORUŽANIM SNAGAMA

Gdje se, unutar NATO i PzM zemalja, po ulozi koju imaju dočasnici nalazi OSRH?

Prvi dočasnik OSRH je u odličnim odnosima i jako je povezan s prvim dočasnicima drugih NATO zemalja, i među njima se održava visoka razina suradnje. Ta se suradnja kontinuirano odvija i u međunarodnim mirovnim misijama u kojima hrvatski dočasnici sudjeluju s dočasnicima drugih zemalja, u zajedničkoj obuci i školovanju – a, naravno, i ovaj je kamp jedna

U Splitu ste gost predavač na Međunarodnom kampu dočasnika koji se održava u Pomorskoj bazi "Sv. Nikola". Što ovakvo okupljanje i zajednički rad znaće za dočasneke NATO i PzM zemalja?

Ovakav kamp i njegova organizacija pokazuju upravo one vještine i sposobnosti koje hrvatske Oružane snage posjeduju – uzajamno uvažavanje, jake međusobne veze među polaznicima, visoka razina uzajamnog razumijevanja i suradnje. Upravo u

Ovakav kamp i njegova organizacija pokazuju upravo one vještine i sposobnosti koje hrvatske Oružane snage posjeduju - uzajamno uvažavanje, jake međusobne veze među polaznicima, visoka razina uzajamnog razumijevanja i suradnje

Kako se mijenja misija iz borbene u neborbenu misiju, tako se mijenja i uloga koju će u misiji imati dočasnici i ona će biti određena novim postavljenim zadaćama – na prvom će mjestu biti obuka, savjetovanje i pomoć Afganistanskim snagama sigurnosti. Htio bih vam ovom prilikom zahvaliti na tome što hrvatske Oružane snage šalju u Afganistan svoje očeve, majke, djecu, hvala vam na žrtvi i sudjelovanju u međunarodnim vojnim operacijama, a posebno na sudjelovanju u Afganistanu. ■

COMMANDO OBUKA

Kriteriji za pristupanje i završavanje obuke su visoki, i samo najbolji uspijevaju na kraju dobiti commando značku. Ove se godine, u seleksijski proces koji prethodi odabiru kandidata za obuku, prijavilo sedamdesetak kandidata. Njih četrdesetak je zadovoljilo kriterije ulaska i od 15. travnja za njih je trajala Temeljna obuka, no više od dva mjeseca svakodnevnih i danonoćnih psihofizičkih napora uspješno je izdržalo tek njih dvadeset dvojica

SAMO NAJBOLJI DO COMMANDO

Ceremonijom zajedničke, tradicionalne commando molitve, te dodjelom diploma i znački uspješnim polaznicima, u vojarni "Josip Jović" u Udbini je 20. lipnja svečano obilježen dovršetak ovogodišnje Temeljne obuke za specijalna djelovanja - Commando obuke.

Obuku provodi Bojna za specijalna djelovanja (BSD). Ova, najzahtjevnija od svih obuka u Oružanim snagama RH, jedini je put kojim se postaje pripadnik BSD-a. Kriteriji za pristupanje i završavanje obuke su visoki, i samo

najbolji uspijevaju na kraju dobiti commando značku. Ove se godine, u seleksijski proces koji prethodi odabiru kandidata za obuku, prijavilo sedamdesetak kandidata. Njih četrdesetak je zadovoljilo kriterije ulaska i od 15. travnja za njih je trajala Temeljna obuka, no više od dva mjeseca svakodnevnih i danonoćnih psihofizičkih napora uspješno je izdržalo tek njih 22. Nositelj obuke bila je Desetina za obuku iz sastava Bojne za specijalna djelovanja, a zapovjednik provedbe obuke stožerni narednik

Ranko Granić.

Na završnoj svečanosti u vojarni u Udbini, uspešan dovršetak obuke najboljim polaznicima su čestitali brigadir Ivica Matanović kao izaslanik načelnika Glavnog stožera OSRH, general-pukovnika Drage Lovrića, prvi dočasnik OSRH, časnički namjesnik Davor Petek, zapovjednik BSD-a, pukovnik Dražen Ressler, uđbinski župnik, monsinjor Tomislav Rogić, vojni kapelan, pater Mirko Vukoja, te brojni drugi uzvanici i nekadašnji pripadnici BSD-a. ■

Temeljna obuka za specijalna djelovanja je najzahtjevija obuka koja se provodi u OSRH-u, i ona je jedini način na koji BSD prima nove pripadnike – no oni koji je uspješno završe nisu na kraju nego tek na početku svoje karijere vojnog specijalca. Pred njima su, nakon što završe obuku i uđu u BSD, godine rada, učenja, usavršavanja i specijaliziranja kako bi dosegнуli punu operativnu učinkovitost - **ZAPOVJEDNIK BOJNE ZA SPECIJALNA DJELOVANJA, PUKOVNIK DRAŽEN RESSLER.**

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Obuka je bila teška i zahtijevala je od polaznika kontinuiran i intenzivan psihofizički napor, visoko zalaganje i motivaciju – no ja sam jako zadovoljan onim što su polaznici pokazali i rezultatima koje smo zajednički postigli. Osim pred polaznike ova obuka postavlja visoke zahtjeve i pred instruktore iz Desetine za obuku BSD-a, koja je i bila nositelj obuke. Tijekom cijele obuke, danonoćno, instruktori su uz polaznike, zajedno s njima prolaze sve etape rada, organiziraju aktivnosti, vode računa o sigurnosti polaznika – i ovogodišnja, uspješno vođena i dovršena obuka još je jedna potvrda iskustva, znanja i profesionalnosti instruktora BSD-a - **ZAPOVJEDNIK PROVEDBE OBUKE, STOŽERNI NAREDNIK RANKO GRANIĆ.**

VOJNI POLIGON "GAŠINCI"

Temeljna vojna obuka jubilarnog 10. naraštaja ročnika na dragovoljnem služenju vojnog roka bez ikakvih se ograda može okarakterizirati najzahtjevnijom dosad. Uobičajeno je počela u vojarni u Požegi, domu postrojbe-provoditelja, Središta za temeljnu obuku pješaštva (STO). No prve su aktivnosti za djelatnike i gotovo 400 ročnica i ročnika trajale kratka dva tjedna, nakon kojih su 22. svibnja svi preselili na istok Slavonije, na vojni poligon "Gašinci". Tamošnja šestotjedna obuka bila je isključivo terenska: vojnici i vojnikinje spaval su u drvenim kućicama, šatorima i taborima i prolazili novi program kojim su određena sva područja, obučne zadaće i svi orisi za provedbu ocjenjivanja i uspjeha na obuci. "Na temelju zadanih orisa

TRI FAZE **TVO**

I (tjedan dana) priлагodba i uvođenje u šire vojno okružje

II (tri tjedna) postizanje psihofizičke spremnosti te prilagodba na uže vojno okružje

III (četiri tjedna) praktična nadogradnja i provjera stečenih znanja i vještina

VISOKOM MOTIVIRANOŠĆU DO **POTPUNOG**

VRHUNAC TEMELJNE OBUCE DRAGOVOLJNIH ROČNIKA 10. NARAŠTAJA BIO JE PROVEDEN PREKO MODULA KOJI SU SADRŽAVALI GAĐANJA IZ SAMOKRESA I JURIŠNE PUŠKE, KRETNJE I ORIJENTACIJU PO ZEMLJIŠTU, KOMUNICIRANJE, ZAŠTITU NA BOJIŠTU TE CIJELI NIZ DRUGIH POTREBNIH VJEŠTINA I SPOSOBNOSTI. SVAKI JE NOVI MODUL ZNAČIO I POSTUPNO POVEĆANJE ZAHTJEVNOSTI I OPTEREĆENJA, A ZANIMLJIVO JE DA SU NAZVANI PO SLAVNIM BRIGADAMA HRVATSKE VOJSKE: PAUK, VUK, KUNA, TIGAR I SOKOL

svaka je ocjena rezultat postignutih normi, a ne ostvarenog dojma," napomenuo nam je u svom malom stožeru na Gašincima zapovjednik STO-a, pukovnik Niko Jurilj. To znači da obuka ima selekcijski karakter i bitni je ulazni kriterij za kasnije eventualno primanje ročnika u djelatni sastav OSRH.

Ročnici su bili podijeljeni u tri skupine, koncipirane poput satnija. Vrhunac obuke bio je proveden preko

modula koji su sadržavali gađanja iz samokresa i jurišne puške, kretanje i orientaciju po zemljишtu, komuniciranje, zaštitu na bojištu te cijeli niz drugih potrebnih vještina i sposobnosti. Svaki je novi modul značio i postupno povećanje zahtjevnosti i opterećenja, a zanimljivo je da su nazvani po slavnim brigadama Hrvatske vojske: Pauk, Vuk, Kuna, Tigar i Sokol. Već na trećem modulu vojnik mora pokazati veliki stupanj samo-

stalnosti u izvršenju zadaća. Naravno da su toliko razdoblje na poligonu i obuka ali i briga za djevojke i mlađe koji dosad nisu imali vojnih iskustava, tražili brižljivu pripremu i pojačane mjere sigurnosti. "Naše nadređeno Zapovjedništvo za obuku i doktrinu osiguralo je sve potrebne logističke i organizacijske uvjete, u tu su svrhu ranije bila organizirana dva radno-stručna sastanka. Mi smo to opravdali potpunim dostizanjem

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN

IVAN ŽURE, SPLIT

Otar mi je u Domovinskom ratu bio časnik i sada je više nego ponosan. Ne težim mornarici, više me zanimaju tenkovi i BOV-ovi. Puno smo na terenu. To je veliko iskustvo, u kojem nam pomažu naši instruktori. Imamo zabave, ali rad, stega i disciplina su primarni. Zato smo ovdje!

**JELENA ANTUNOVIĆ,
POŽEGA**

Vidjela sam na televiziji da postoji mogućnost prijave. Kad je došao poziv, osjećaj je bio super, neopisiv. Ambicije za budućnost? Zanimaju me tenkovi posebno otkad sam ih vidjela ovdje na Gašincima.

**TOMISLAV RADIČEVIĆ,
PLETERNICA**

Nemam vojnika u obitelji, ali želim u vojsku. Kao tehničara za vozila, zanimaju me oklopna vozila, prije svih Patrije. Obuka je nekad teška i naporna, ali izdržali smo sve, svakako smo fizički spremniji nego na dolasku.

USPJEHA

PROGRAMSKA PODRUČJA

- **Obučni sadržaji** (vojna služba, pješačko naoružanje sa zadaćama gađanja, borbene tehnike i vještine, tjelovježba)
- **Informativno-edukacijski sadržaji** (psihološka priprava ročnika, održavanje materijalne imovine, mjere sigurnosti i zaštite, vojne svečanosti)
- **Izvanobučni sadržaji** (prihvata i otpust ročnika, administrativne aktivnosti, sportske aktivnosti i natjecanja, vrijeme za samostalan rad i učenje)

obučnih ciljeva", kategoričan je Jurilj. Dakle, njegova je postrojba dala maksimum i uspjela, ali i uz pomoć instruktora iz drugih postrojbi koji su za ovu priliku priključeni prokušanim profesionalcima iz STO-a. Na obuci nije zabilježen niti jedan veći izvanredni događaj, tek pokoja manja ozljeda. Stega je bila na visokoj razini, sigurno i zato jer su ročnici većinom svjesni koliko im vojničko ponašanje znači za ostvarenje želje o

ulasku u OSRH. Teških osam tjedana nije olakšavalо ni vrijeme u svibnju i lipnju, od neuobičajenih hladnoća do ekstremnih vrućina. No ukupno je, iz raznih razloga, obuku prekinulo tek petnaestak vojnika. Visokoj motivaciji vjerojatno je pridonio i pogled na vojnike koji su netom primljeni u djelatnu vojnu službu, a istodobno su na poligonu prolazili specijalističku obuku u organizaciji Pješačke pukovnije ZOD-a. ■

PRECIZNI DVOJAC

Jedan od pokazatelja značenja naučenih lekcija i uspješnosti obuke 10. naraštaja jest bojno gađanje iz puške AK-47. Termin je promijenjen, vojnici imaju završno gađanje puno kasnije, kad su već ovladali mnogim vještinama. Rezultati su bolji nego kod prethodnih naraštaja. Ročnici **Mario Mihaljević** iz Stare Subocke i **Luka Selimović** iz Osijeka imali su stopostotni učinak, sa sto metara "u crno". "Dosad nisam imao kontakt s pravom puškom, samo sa zračnicom. Dovoljno je bilo malo koncentracije", skroman je Mario, koji je od djetinjstva želio postati vojnik. Luka, koji do Gašinaca nikad nije pucao, radio je kao medicinski tehničar, ali želi u vojsku. Sudeći po talentu za streljaštvo, Oružane bi snage jednog dana mogле dobiti vrlo preciznog medicinara. Pogodci su mu bili grupirani u promjeru od sedam centimetara!

“

Ovo nije samo priprema, nego i samoocjenjivanje koje se mora provesti na razini bojne, kako bi postrojba spremna došla na Hrvatski ponos

GMTBR

ZAHTJEVNA MINIMALNE

“POTREBNO JE DOĆI DO RELEVANTNIH INFORMACIJA O OBUČENOSTI I UVJEŽBANOSTI PRIPADNIKA, TE DOBITI DOVOLJNO VREMENA I PROSTORA DA SE SVI EVENTUALNI NEDOSTACI MOGU UKLONITI U POTREBNOM ROKU,” ISTAKNUO JE NAČELNIK STOŽERA GARDIJSKE MOTORIZIRANE BRIGADE, BRIGADIR TIHOMIR KUNDID, TE DODAO KAKO JE IZUZETNO ZADOVOLJAN KVALitetom pripreme i same izvedbe vježbe

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

VJEŽBA UZ TROŠKOVE

U vježbi je osobita pozornost posvećena pripremi OPFOR-a (Opposite Forces= suprotna strana) kao i role-playera (igraci uloga), ljudi koji su glumili domicilno stanovništvo

Kad u rujnu u Afganistan bude upućen 22. kontingenat OSRH, njegov veliki dio činit će pripadnici bojne Tigrovi Gardijske motorizirane brigade HKoV-a. Riječ je o njihovoj satniji kojoj će biti pridodane i dvije desetine iz Oružanih snaga Crne Gore. Kao i u dosadašnjim slučajevima, vrhunac njihove dugotrajne i opsežne pripreme bit će vježba Hrvatski ponos 13/2, koja je na rasporedu ovoga srpnja. No u svrhu još bolje pripreme, Tigrovi su 12. i 13. lipnja organizirali dodatnu vježbu, i to u vlastitom "dvorištu", vojarni "Predrag Matanović" u Petrinji. "Ovo nije samo priprema, nego i samoočjenjivanje koje se mora provesti na razini bojne, kako bi postrojba spremna došla na Hrvatski ponos", objasnio nam je načelnik stozera GMTBR-a brigadir Tihomir Kunđid, te dodata kako je potrebno doći do relevantnijih informacija o obučenosti i uvježbanosti pripadnika, te dobiti dovoljno vremena i prostora da se svi eventualni nedostaci mogu ukloniti u potrebnom roku. "Zato su s nama i vojnici s crvenim vrpacama oko ruke, to su ocjenjivači, koji pozorno bilježe

Kao i na Ponosu i sličnim vježbama, i u Petrinji se nastojalo stvoriti okružje i atmosferu koja će hrvatske vojниke čekati u Afganistanu, te ih izložiti najtežem mogućem scenariju.

svaku reakciju "plavog", tj. pripadnika 22. kontingenta."

Kao i na Ponosu i sličnim vježbama, i u Petrinji se nastojalo stvoriti okružje i atmosferu koja će hrvatske vojниke čekati u Afganistanu, te ih izložiti najtežem mogućem scenariju. Zbog potonjeg je osobita pozornost posvećena pripremi OPFOR-a (Opposite Forces= suprotna strana) kao i role-playera (igraci uloga), ljudi koji su glumili domicilno stanovništvo.

Obilazak vojarne i nazočnost na dijelu vježbe pokazao nam je da su Tigrovi obavili velik posao i mislili na impresivnu količinu detalja, uz minimalne troškove. Ubrzo nakon dolaska s tornja na jednom od strelišta vojarne iznenadio nas je gromki zvuk razglosa, snimljena originalna molitva kakva se može čuti s kabulskih minareta. Uskoro čujemo zvuk traktora i užvike i iz prikolice se uz obližnji šumarak iskravaju. Ljudi obučeni u razne kombinacije odjeće, s istaknutim "afganistanskim" detaljima. To su role-playeri, koji će uskoro krenuti prema glavnim vratima baze koju kontroliraju budući pripadnici 22.

kontingenta. Među njima je i jedan koji glumi bombaš-samoubojicu, stoga slijedi "filmsko šminkanje" s puno crvene boje i drugih "specijalnih efekata". "Trebate napraviti pravu pomutnju", govore voditelji role-playerima.

Nakon priprema, role-playeri u skupini kreću prema glavnim vratima izvikujući parole. Stižu na glavna vrata koja osiguravaju Tigrovi. Nakon kratkih pregovora i manjeg komešanja, "bomba" je aktivirana. U stvarnosti, samo je proizvela dim i buku, ali "glumci" uključuju i druge specijalne efekte i odjednom promatraamo i čujemo pravi kaos.

Vojnici se nalaze u nezavidnoj situaciji jer je istodobno počeo i snajperski napad na drugi dio baze. "U ovakvim je situacijama ključna brzina donošenja

odлуka", kažu nam časnici koji s nama prate vježbu. A ovdje se traži niz odluka! Istodobno treba zaštititi bazu, svoje ljudе i civile. Scenarij je zaista zahtjevan i nitko ne kaže da će se on i obistiniti, ali sigurno je da vojnike treba pripremiti i za najkompliciranije situacije.

Nakon nekog vremena situacija je riješena. Baza više nije izložena neprijateljskim djelovanjima, a civili se vraćaju u svoje selo. A selo zaista postoji, u obližnjoj šumi! Doduše, improvizirano je ali Tigrovi su ga izgradili uz malo kreativnosti, volje i desetak starih, otisanih betonskih lukova, koji služe kao kućice. Žene u burkama kuhaju čaj u kotlićima, muškarci raspravljaju o nedavnoj tragediji, a s CD-playerom koji strujom opskrbuje agregat (tamošnji uobičajeni izvor struje) ore se afganistanski hitovi. Zadaća za satniju sada je ipak lakša, trebaju pratiti visokog časnika ISAF-a koji je došao razgovarati sa seoskim poglavarem. Vojnici stižu vozilima kojima upravljaju vrlo oprezeno. Izlaze van, prate časnika i osiguravaju vozila, te usput komuniciraju s domaćinima. Sve prolazi u najboljem redu i slijedi povratak u bazu, a mi razgovaramo s "lokalnim stanovnikom", vojnikom Krunoslavom Galetovićem. "Naravno da je lakše biti role-player", smije se, "malo smo proučili detalje na internetu i mislim da smo uspjeli u svojoj zadaći". Razvodnik Stjepan Brtan je bio u Afganistanu i kaže da ni sam nije očekivao da će u Petrinji biti prikazano toliko detalja. "Ovako nešto smo prvi put organizirali u našoj vojarni, a sve što smo ovdje napravili može nam pomoći i za buduće vježbe."

Mir u vojarni ipak ne traje dugo, ubrzo je iz zasjede napadnut jedan mali konvoj

Tigrova. OPFOR čine njihovi kolege, koji su izvrsno prerašeni, a čini se da su i odabrani, prokušani vojnici. "Plavom" (uobičajen naziv za postrojbu koja se vježbava) nije lako, jer napad je brz, intenzivan i vatren, uključuje bojne otrove, RPG i pješačko naoružanje.

Nakon napada prvi put odlučujemo uzimati izjave od OPFOR-a, i to od dvojca koji je najzaslužniji za njihovu pripremu. Priprema OPFOR-a ponekad je i zahtjevnija od pripreme "regularne" postrojbe, kaže nam skupnik Darko Ivanović. Pripremali su se sedam dana, uz napomenu da su veliku pozornost posvetili mjerama sigurnosti. "Dečki su

"Bilo koja vojarna koja ima adekvatan prostor može se dobro iskoristiti za ovake aktivnosti. Nije nužno imati veliki poligon, granica je samo mašta zapovjednika u smišljanju incidenata. Nedvojbeno sam zadovoljan, pa i iznenaden kvalitetom priprema satnije, ali i OPFOR-a", zaključio je brigadir Tihomir Kundid

me oduševili zalaganjem i voljom, kapa im dolje!", kaže skupnik.

Natporučnik Nikola Čanić nam napominje da ovakve vježbe mogu samo usavršiti vojnike, pa napominje da je u scenarij uložen veliki trud i iskustva iz raznih misija. Misli da su u Petrinji neki standardi za OPFOR i podignuti.

Vraćamo se prema glavnim vratima baze i tamo se opet događa nešto sumnjivo. OPFOR opet komplikira život "plavome": prema vratima dolazi sumnjivo staro terensko vozilo. Opet buka i dim, samoubilački eksplozivni napad! Reakcija je, međutim, dobra. To je bio i završni napad na vježbi, a sve što smo nabrojali, bilo je to samo ono što smo vidjeli, dogodilo se u samo nekoliko sati. Prava poplava zadaća i incidenata, ali s razlogom.

U zaključku je brigadir Kundid izrazio zadovoljstvo vježbom, kao i činjenicom da je održana u vojarni u Petrinji. "Bilo koja vojarna koja ima adekvatan prostor može se dobro iskoristiti za ovake aktivnosti. Nije nužno imati veliki poligon, granica je samo mašta zapovjednika u smišljanju incidenata. Nedvojbeno sam zadovoljan, pa i iznenaden kvalitetom priprema satnije, ali i OPFOR-a", zaključio je brigadir.

Predah za satniju iz 22. HRVCON-a je kratak, brzo slijedi Hrvatski ponos 13/2, glavna vježba u sklopu priprema, a zatim i odlazak u Afganistan. ■

VIJESTI IZ OSRH**19. PRVENSTVO OSRH
U STRELJAŠTVU**

Svečanim postrojavanjem sudionika te dodjelom pehara i medalja najuspješnijim ekipama i pojedincima 20. lipnja 2013. na automatiziranom streljaštu "Vrapčanski potok" u Zagrebu završeno je 19. prvenstvo OSRH-a u streljaštvu. Svečanosti zatvaranja nazočili su brojni gosti iz OSRH-a te civilnih sportskih organizacija koje su sudjelovale u organizaciji i provedbi prvenstva (Hrvatski streljački savez, Streljački savez Zagreba). Prvenstvo je službeno zatvorio izaslanik načelnika GS OSRH-a brigadni general Nikola Škunca, načelnik stožera – zamjenik zapovjednika Zapovjedništva za potporu, koji je bilo nositelj organizacije i provedbe prvenstva. "Natjecanje je proteklo u fer i korektnom ozračju, a postignuti su i dobri rezultati i novi rekordi, što je znak dobre pripremljenosti svih natjecatelja u redovima OSRH kao i vrhunski pripremljenog automatiziranog streljašta "Vrapčanski potok" za postizanje vrhunskih rezultata", naglasio je brigadni general Škunca. Prvenstvo je započelo 17. lipnja, uz sudjelovanje oko stotinu natjecateljica i natjecatelja iz 15 postrojbi OSRH-a. Muškarci su se nadmetali u gađanju iz puške VHS-D (5,56 x 45 mm) i vojničkog pištolja (9 mm) po pravilima Međunarodnog odbora za vojni sport (CISM-e), te Međunarodne federacije za streljačke sportove (ISSF-a). Natjecanje u ženskoj konkurenciji odvijalo se u disciplinama gađanja vojničkim pištoljem (9 mm), također po pravilima obje međunarodne sportske organizacije. Voditelj natjecanja bio je zapovjednik AS "Vrapčanski potok" Opslužne bojne Zapovjedništva za potporu, pukovnik Krešimir Vrančić. Na kraju natjecanja ukupno su se najboljima pokazali pripadnici Zapovjedništva za potporu, koji su za redom već drugu godinu osvojili pehar za najbolju ekipu prvenstva. Pojedinačno su se istaknuli bojnik Emil Goričanac (Zapovjedništvo za potporu - najbolji pojedinac u gađanju puškom, disciplina 3x10 hitaca ISSF, državni rekord OSRH), nadnarednik Perica Rosandić (GMTBR – ukupno najbolji pojedinac u gađanju puškom i najbolji u disciplini 200 m puška 3x10 hitaca CISM MRF, državni rekord OSRH), nadnarednik Vatroslav Drnić (Počasno-zaštitna bojna – najbolji pojedinac u disciplini 25 m vojnički pištolj 30 hitaca – precizno ISSF, državni rekord OSRH), satnik Ivan Rosandić (HRZ i PZO – najbolji pojedinac u disciplini 25 m vojnički pištolj 15+15 hitaca CISM MRF), stožerni narednik Tihomir Perišić (Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski" – ukupno najbolji pojedinac u gađanju pištoljem). Državni rekord muškarci osvojila je ekipa Zapovjedništva za potporu u disciplini puška 3x10 hitaca ISSF, ekipa GMTBR u disciplini puška 3x10 hitaca CISM MRF dok je ekipa Pukovnije veze u disciplini 25 m vojnički pištolj 30 hitaca precizno ISSF. Od žena su se istaknule pozornica Julija Sinović (Zapovjedništvo HKoV-a – najbolja u gađanju pištoljem u disciplini 25 mm vojnički pištolj 9 mm 15+15 hitaca CISM MRF) i nadnarednica Marijana Špirelja (Zapovjedništvo za potporu – najbolja u gađanju pištoljem u disciplini 25 m 30 hitaca – precizno ISSF) te natporučnica Dragica Peti (Središnjica za upravljanje osobljem – ukupno najbolja u gađanju pištoljem). Državni rekord žene ekipno osvojile su pripadnice Zzp-a u disciplini 25 m vojnički pištolj 9 mm 30 hitaca precizno ISSF žene).

OJII

(9 mm) po pravilima Međunarodnog odbora za vojni sport (CISM-e), te Međunarodne federacije za streljačke sportove (ISSF-a). Natjecanje u ženskoj konkurenciji odvijalo se u disciplinama gađanja vojničkim pištoljem (9 mm), također po pravilima obje međunarodne sportske organizacije. Voditelj natjecanja bio je zapovjednik AS "Vrapčanski potok" Opslužne bojne Zapovjedništva za potporu, pukovnik Krešimir Vrančić. Na kraju natjecanja ukupno su se najboljima pokazali pripadnici Zapovjedništva za potporu, koji su za redom već drugu godinu osvojili pehar za najbolju ekipu prvenstva. Pojedinačno su se istaknuli bojnik Emil Goričanac (Zapovjedništvo za potporu - najbolji pojedinac u gađanju puškom, disciplina 3x10 hitaca ISSF, državni rekord OSRH), nadnarednik Perica Rosandić (GMTBR – ukupno najbolji pojedinac u gađanju puškom i najbolji u disciplini 200 m puška 3x10 hitaca CISM MRF, državni rekord OSRH), nadnarednik Vatroslav Drnić (Počasno-zaštitna bojna – najbolji pojedinac u disciplini 25 m vojnički pištolj 30 hitaca – precizno ISSF, državni rekord OSRH), satnik Ivan Rosandić (HRZ i PZO – najbolji pojedinac u disciplini 25 m vojnički pištolj 15+15 hitaca CISM MRF), stožerni narednik Tihomir Perišić (Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski" – ukupno najbolji pojedinac u gađanju pištoljem). Državni rekord muškarci osvojila je ekipa Zapovjedništva za potporu u disciplini puška 3x10 hitaca ISSF, ekipa GMTBR u disciplini puška 3x10 hitaca CISM MRF dok je ekipa Pukovnije veze u disciplini 25 m vojnički pištolj 30 hitaca precizno ISSF. Od žena su se istaknule pozornica Julija Sinović (Zapovjedništvo HKoV-a – najbolja u gađanju pištoljem u disciplini 25 mm vojnički pištolj 9 mm 15+15 hitaca CISM MRF) i nadnarednica Marijana Špirelja (Zapovjedništvo za potporu – najbolja u gađanju pištoljem u disciplini 25 m 30 hitaca – precizno ISSF) te natporučnica Dragica Peti (Središnjica za upravljanje osobljem – ukupno najbolja u gađanju pištoljem). Državni rekord žene ekipno osvojile su pripadnice Zzp-a u disciplini 25 m vojnički pištolj 9 mm 30 hitaca precizno ISSF žene).

OJII

Obuka za vozača višenamjenskog vozila HMMWV M1151

U Središtu za obuku i doktrinu logistike Zapovjedništva za potporu u Požegi od 17. do 21. lipnja provedena je Obuka za vozača višenamjenskog vozila velike pokretljivosti HMMWV M1151. Polaznici su se trebali osposobiti za sigurno upravljanje višenamjenskim vozilom velike pokretljivosti u različitim cestovnim i terenskim uvjetima, za uporabu svih uređaja koji omogućavaju bolju prohodnost u svim vremenskim i zemljinišnim uvjetima te upoznati sa sigurnosnim mjerama u uporabi vozila. Osobljjeni su također za dnevne i noćne, gradске i terenske uvjete vožnje na cestovnom vježbalištu "Glavica" koja nudi potpuni doživljaj većine kritičnih situacija na koje vozač može naći prilikom uporabe vozila. Obuku je u potpunosti svelaldo svih osam polaznika iz Vojske Crne Gore koji su ugodno iznenađeni svim segmentima obuke.

Zamjenik zapovjednika Središta za obuku i doktrinu logistike pukovnik Zdenko Kosina uručio je osmorici polaznika potvrde o završenoj obuci za vozača višenamjenskog vozila HMMWV M1151.

OJII

RAZMJENA ISKUSTAVA PILOTA BORBENIH AVIONA

U 91. zrakoplovnoj bazi HRZ-a i PZO-a u vojarni "Pukovnik Marko Živković" 20. je lipnja završila trodnevna aktivnost o standardima ocjenjivanja borbenih pilota, koja je dio Plana godišnje međunarodne vojne suradnje. Aktivnost je provedena u Eskadrili borbenih aviona 91. zb od 18. do 20. lipnja u suradnji s bilateralnim partnerom SAD-om, odnosno njihovim predstavnicima koji su pripadnici Minnesota Air National Guard, 148th Fighter Wing. S američke strane sudionici aktivnosti bili su bojnik Nick Schultz i satnik Ryan Durand, piloti aviona F-16 a s hrvatske pripadnici Eskadrile borbenih aviona (EBA) 91. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a. Partnerima su prezentirane glavne zadaće

Eskadrile, ustroj, organizacija rada te osnovne TT (taktičko-tehničke) karakteristike aviona MiG-21. Pripadnici Nacionalne garde Minesote su se na sastancima i prezentacijama upoznali s pilotskim sastavom EBA, načinima ocjenjivanja (STAN EVAL), obukom pilota, te postupcima organizacije i rada na dežurnom borbenom dvojcu. Razmjenjena su također iskustva u spomenutoj tematici, a obje su strane bile suglasne kako je to jako važno zbog standardizacije tehnička i procedura. Tijekom obilaska 91. zrakoplovne baze pripadnici MNG posjetili su dežurni borbeni dvojac, gdje su nazočili provedbi vježbovne užbune – dva naoružana MiG-a 21 (Tango Scramble). Nakon toga američki su predstavnici posjetili ZT bojnu gdje im je prezentirana organizacija rada i način održavanja zrakoplova u drugom stupnju. Američki bojnik Schultz izjavio je kako je ova aktivnost dragocjena upravo zbog razmjene iskustava američkih i hrvatskih pilota u standardima i ocjenjivanju programa, kako bi se osigurala maksimalna učinkovitost uporabe borbenih aviona na dežurnom borbenom dvojcu.

OJII

Obuka prednjih zračnih kontrolora

Na obuci timova prednjih zračnih kontrolora (PZK) koja je trajala od 17. do 21. lipnja osim pripadnika OSRH sudjelovali su i timovi prednjih zračnih kontrolora OS SAD, uz potporu zrakoplovstva OS SAD. Na provedbi obuke bio je načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general-pukovnik Drago Lovrić u pratinji zamjenika zapovjednika HKoV-a brigadnog generala Mladena Fuzula i zapovjednika Gardijske motorizirane brigade brigadira Borisa Šerića. Obuka "Leterje u potpori obuke za prednje zračne kontrole" (Forward Air Controller) provodi se u svrhu implementacije cilja snaga CS L 0315 II (Taktička grupa za zračnu kontrolu). Pripadnici tima PZK Gardijske motorizirane brigade uspješno su prezentirali stekena znanja i sposobnosti te novu opremu neophodnu za izvršavanje zadaća.

OJI

KUTER HRM-a NA REGATI "ROTA PALAGRUZONA"

Festival mora "Rota Palagruzona", tradicionalnu regatu koja se od 20. do 24. lipnja održavala u Komiži i na ruti od Komiže do Palagruže, svečano je otvorio zapovjednik Hrvatske ratne mornarice komodor Robert Hranj u svojstvu izaslanika predsjednika RH dr. IVE Josipovića, pokrovitelja ove maritimne manifestacije. Potom se prihvatio vesla, pridruživši se na dijelu ove zahtjevne dionice dvanestočlanoj posadi kutera HRM-a koji je nadmetanje s moćnijim brodicama, među kojima su i sjajne replike povjesnih brodova, završila na izvrsnom četvrtom mjestu. HRM već tradicionalno pruža potporu ovom Festivalu mora, no prvi put sudjeluje s kuterom. Pa iako je kuter uistinu djelovao nemoćno pred raskošnim i moćnim falkušama, vjetar je dao u leđa hrabroj posadi HRM-a predvođenoj kapetanom

IZNIMAN USPJEH PРИПАДНИКА OSRH NA MEDITERANSKИМ ИГРАМА

Hrvatski sportaši koji su na temelju Sporazuma Ministarstva obrane i Hrvatskog olimpijskog odbora o suradnji, unapređenju i razvoju sporta u Republici Hrvatskoj ujedno i pripadnici Oružanih snaga, na Mediteranskim igrama održanim u turskom gradu Mersinu od 20. do 30. lipnja ostvarili su impresivne rezultate. Tako su hrvatski jedriličari Tina Mihelić (klasa laser radial) Tonči Stipanović (klasa laser) te Šime Fantela i Igor Marenić (dvojac u klasi 470) osvojili zlatne medalje, braća Neven i Nenad Žugaj srebrnu i brončanu medalju u hrvanju grčko-rimskim stilom, a Bojan Đurković je osvojio brončanu medalju u streljaštvu u disciplini 50 metara puška ležeći stav. Braća Žugaj pripadnici su Oružanih snaga RH od 2008.

godine te su višestruki prvaci Hrvatske u hrvanju grčko-rimskim stilom. Nenad je i vlasnik brončane medalje sa Svjetskog vojnog prvenstva (2008.), zlatne medalje s Mediteranskih igara (2009.) te brončane medalje sa Svjetskog seniorskog prvenstva (2010.). Neven je osvajač prve hrvatske medalje nakon osamostaljenja. Okitio se brončanom medaljom na prvenstvu Europe (2005.) pa je jedini hrvatski hrvač s naslovom svjetskog vojnog prvaka (2008.). Bojan Đurković, Tina Mihelić, Tonči Stipanović, Šime Fantela i Igor Marenić pripadnici su Oružanih snaga RH od ožujka 2011. kada su postali djelatne vojne osobe.

OJI

"Rota Palagruzona" je najstarija i po mnogočemu jedinstvena regata na Mediteranu i u Europi. Datira iz 1593., no već u 12. stoljeću bilježi se da su komiški ribari na Palagruži dočekali papu Aleksandra III. Održavala se od svibnja do kraja rujna, u sezoni lova na plavu ribu, početkom svakog ribolovnog mraka. Godine 2009. grupa entuzijasta predvođena prof. dr. sc. Joškom Božanićem, idejnim začetnikom Rote i čovjekom koji je oteo zaboravu komišku gajetu falkušu, uspješno obnavlja ovu regatu, dajući tako iznimani doprinos maritimnoj kulturi.

Nevenom Katićem, koja je odloživši vesla podignula jedra i prestižući ostale jurnula k odredištu udaljenom 42 nautičke milje. Sasvim je razumljiv stoga bio srdačan pljesak svih sudionika nakon što je rečeno da se aklamacijama oda priznanje posadi kuttera koja je zasigurno predstavljala najveće iznenadenje na regati i zaslужila posebno priznanje: Povelju časti za veslački podvig na Regati Palagruzona 2013. No pljesak zahvale zaslужila je i potpora regate: u pratinji regatnih brodova između ostalih bili su BS-72 Andrija Mohorovičić i MRB-51. Ove je godine na regati sudjelovalo ukupno jedanaest brodova. Za male brodove organizirana je Mala regata (od Komiže do Biševa) na kojoj su sudjelovala tri broda, dok su gajete falkuše i veći brodovi, njih osam, umijeće odmjeravali od komiškog lukobrana do žala Vele Palagruže. U Maloj regati pobjedu je odnio brod "Kulaf" iz Hvara, dok je u tradicionalnoj regati od Komiže do Palagruže i ove godine pobjedu odnijela komiška gajeta falkuša "Mikula".

M. SIRIŠČEVIĆ

Foto: FAH

DOBRODOŠLI u EUROP

Ulaskom u punopravno članstvo Europske unije, Republika je Hrvatska nakon pristupanja NATO savezu ispunila i svoj drugi veliki vanjskopolitički cilj koji je postavila već prvog dana svog osamostaljenja. Uz stjecanje neovisnosti ovo je svakako jedan od najvećih događaja u njezinoj novijoj povijesti. Postali smo i formalno pravno dio europske obitelji i zauzeli mjesto koje nam je zemljopisno, povjesno i kulurno oduvijek pripadalo.

No put do ulaska u članstvo Europske unije nije bio bez prepreka, štoviše bio je dug i trnovit, obilježen desetogodišnjim pregovorima,

prepun zahtjeva koje je trebalo ispuniti, mnogi se slažu daleko zahtjevnijih no što su to morali zadovoljiti oni prije nas. Bili smo jedina zemlja koja je na svojim prostorima imala rat i svu strahotu koju on donosi, suočeni s izazovima ponovnog stvaranja mirnodopskog okružja, izgradnje demokratskog društva, transformacije i prilagodbe svih segmenata društva.

Na tom putu temelje na kojima smo se kasnije mogli nadograđivati i stići do postavljenog cilja, udarili su upravo hrvatski branitelji u Domovinskom ratu. Bez slobodne, samostalne i neovisne Hrvatske koju prije svega njima du-

gujemo, ne bismo mogli otvoriti ovo najnovije poglavlje. Upravo su oni branili i obranili sve one vrijednosti na kojima počiva i Europska unija: slobodu, pravo, jednakost, demokraciju, pravdu... i omogućili da danas postanemo dio Europske zajednice naroda.

Kao 28. članica Unije Hrvatska će davati svoj doprinos miru i proširenju stabilnosti, dijeliti zajedničke vrijednosti i izgrađivati uzajamno poštovanje, ali i obogatiti EU svojom raznolikošću i posebnosti. Važan je to korak za Hrvatsku ali i za Europsku uniju, za bolju i sigurniju budućnost regije i Europe. ■

OD ZAHTJEVA ZA ČLANSTVO DO PUNOPRAV

- 21. veljače 2003. - Tijekom grčkog predsjedanja Unijom Hrvatska u Ateni podnosi službeni zahtjev za članstvo u EU-u.
- 20. travnja 2004. - EK donosi pozitivno Mišljenje o zahtjevu RH za članstvo u Europskoj uniji, tzv. avis, i predlaže otvaranje pristupnih pregovora.
- 18. lipnja 2004. - Europsko vijeće na samitu u Bruxellesu Hrvatskoj dodjeljuje status kandidata za članstvo u EU. Europsko vijeće u zaključcima navodi da će se na sastanku Europskog vijeća u prosincu 2004. odrediti datum za početak pristupnih pregovora.
- 17. prosinca 2004. - Europsko vijeće na samitu u Bruxellesu donosi odluku da će pregovore o članstvu RH u EU započeti 17. ožujka 2005. pod uvjetom da Hrvatska do tada potvrdi punu suradnju s Haškim sudom. U zaključcima Vijeća navedene su i smjernice za izradu Pregovaračkog okvira u koji trebaju ući iskustva iz petoga kruga proširenja EU.
- 1. veljače 2005. - Nakon ratifikacije u parlamentima država članica EU na snagu je stupio Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Hrvatske i EU.
- 16. ožujka 2005. - Vijeće za opće i vanjske poslove donosi odluku o odgo

početku pregovora s Hrvatskom. Vijeće EU-a nije definiralo novi datum za početak pregovora, već je u zaključcima navelo da će se bilateralna Međuvladina konferencija sazvati kad Vijeće EU-a utvrdi da Hrvatska u potpunosti surađuje s Haškim sudom. Vijeće je istog dana usvojilo Pregovarački okvir za Hrvatsku što ga je Europska komisija predložila krajem siječnja, a u kojem se definiraju pravila prema kojima će se voditi pregovori s Hrvatskom. Novost su mjerila (tzv. benchmarks) za otvaranje i zatvaranje pregovaračkih poglavljia a i to da je 31 poglavlje pravne stečevine podijeljeno u 35 pregovaračkih poglavljja.

- 3. listopada 2005. - Pregovori o pristupanju Hrvatske EU-u službeno su otvoreni u ranih jutarnjim satima u noći između 3. i 4. listopada na bilateralnoj Međuvladinoj konferenciji RH-EU u Luksemburgu.

- 3. listopada 2010. - Navršava se pet godina od početka pregovora; do kraja ostalo zatvoriti još sedam poglavljja. Krajem 2010. Europska komisija najavljuje da će u ožujku 2011. objaviti izvješće o ispunjavanju mjerila u poglavljju 23 što se ocjenjuje kao ključni trenutak za završetak pregovora, budući da to poglavlje diktira završetak cijelog pregovaračkog procesa.

EVROPSKU UNIJU

ČESTITKA NATO-a

Glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen čestitao je Hrvatskoj ulazak u Europsku uniju. U svom je priopćenju objavljenom dva dana prije punopravnog članstva Hrvatske u EU, istaknuo kako čestita hrvatskoj Vladi i narodu na tom važnom koraku k zaokruživanju cijelovite, slobodne i mirne Europe. "Hrvatska je cijenjeni saveznik NATO-a i primjer uspješne euroatlantske integracije za cijelu regiju", rekao je prvi čovjek Saveza.

Foto: VLADA RH

EVROPSKOG ČLANSTVA U EU

- 30. lipnja 2011. - Hrvatska zatvara zadnja četiri pregovaračka poglavja - Tržišno natjecanje, Pravosuđe i temeljna prava, Finansijske i proračunske odredbe i Ostala pitanja.
- 1. prosinca 2011. - Evropski parlament velikom većinom odobrava Ugovor o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji, što je preduvjet za njegovo potpisivanje. Od 634 zastupnika, koji su pristupili glasovanju, za pristanak na pristupni ugovor glasovala su 564 eurozastupnika, suzdržanih je bilo trideset i dvoje, a protiv 38.
- 9. prosinca 2011. - Predsjednik Ivo Josipović i premijerka Jadranka Kosor potpisuju Ugovor o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji, ne posredno prije početka sastanka Europskog vijeća. Hrvatska prvi put sudjeluje na samitu EU-a kao promatrač.
- sljedeći ratifikacija Ugovora o pristupanju u nacionalnim parlamentima država članica Europske unije.
- 1. srpnja 2013. Hrvatska postala punopravna članica Europske unije

Priredio Željko STIPANOVIĆ

NATO logistička vježba

Slovačka je od 8. do 26. lipnja bila domaćin jedne od najvećih do sada održanih NATO logističkih vježbi na kojoj su sudjelovale savezničke i partnerske zemlje. U fokusu vježbe održane pod nazivom "Capable Logistian 2013", bio je scenarij u kojem NATO vođene multinacionalne snage dolaze u fiktivnu zemlju kako bi upravljale simuliranim kriznom situacijom koja uključuje međuetnički sukob s velikim brojem izbjeglica. Održana je vježba za mnoge bila prilika da testiraju i razviju kolektivna logistička rješenja, te da procijene interoperabilnost svoje opreme, kao i sustava te procedure, i u konačnici daju prijedloge za poboljšanje ukupne interoperabilnosti koaličijskih snaga. Prema riječima pukovnika Miroslava Pelikána, direktora praškog Multinacionalnog logističkog centra za koordinaciju (MLCC), koji je i suorganizator vježbe, to je najveći takav događaj u posljednja dva desetljeća. Inače, taj je logistički centar osnovan u siječnju 2011., i to nakon odluke koja je donesena 2008. na NATO-ovu samitu u Rigi, a s ciljem razvoja multinacionalnih logističkih rješenja. "Za interoperabilnost su ključni standardi, uobičajene procedure i kompatibilnost", rekao je Pelikan ističući kako bez interoperabilnosti ne postoji učinkovita suradnja u logistici, a što može utjecati na održivost misije kao i na učinkovitost snaga u borbenim aktivnostima. Što se vježbe tiče, ona je uključivala sva područja logistike, s naglaskom na proizvodnju, pročišćavanje i distribuciju vode, kao i uporabi goriva te skladištenje i distribuciju streljiva. Sve su to područja u kojima je, u okviru programa Pametna obrana, Savez pokrenuo multinacionalne projekte, kako bi se saveznicima pomoglo u stjecanju i održavanju zajedničkih sposobnosti. Kako je rekao i pukovnik Pelikan, MLCC koordinira četiri multinacionalna projekta Pametne obrane.

"I ova je vježba prilika za testiranje tih projekata u praksi te trenutačnom kontekstu pregrupiranja koaličijskih snaga u Afganistanu, i naravno u svjetlu smanjivanja proračuna za obranu, a s čim smo svi suočeni", istaknuo je. Logistika je kralježnica svake vojne operacije pa je sve do nedavno njezinu osiguranje bilo smatrano nacionalnom odgovornošću. U današnjem sigurnosnom i gospodarskom okruženju potreba za mobilnijim snagama i multinacionalnim operacijama zahtijeva bolju koordinaciju i objedinjavanje sredstava u novim područjima.

Anita KONČAR

Foto: NATO

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

DOSTAVA PRVE TALIJANSKE FREMM FREGATE

Prva od ukupno deset planiranih višenamjenskih fregata klase Carlo Bergamini francusko-talijanskog programa FREMM (Frégate Européen Multi-Mission), službeno je dostavljena talijanskoj ratnoj mornarici. Primopredaja je izvršena tijekom svečanosti održane u brodogradilištu Muggiano kompanije Fincantieri. Evolucija operativnih zahtjeva i stupanje na snagu strožih pravila sigurnosti, zdravlja i okoliša tijekom projektiranja i izgradnje plovila, dovelo je do uvođenja niza unapređenja ali i preinaka na samoj platformi brodova kao i borbenom sustavu. Većina ih je već usvojena. Pojedina će biti uvedena tijekom razdoblja dokovanja na kraju prve godine operativne uporabe. To uključuje uvođenje dizelskog generatorskog seta, daljinski upravljanog punjača streljiva na glavnom topu kalibra 127/64 mm kod inačica fregata opće namjene, kao i smještaj za dodatnog 21 člana posade, što na fregatu stavlja ukupno 200 ležaja. Prva višenamjenska fregata Carlo Bergamini dostavljena je tri mjeseca prije utvrđenog terminskog plana dostave, kao i unutar predviđenog proračuna. Uz prvu i šestu planirana fregata bit će višenamjenske inačice dok će četiri plovila biti ASW konfiguracije. Plovila programa FREMM imaju najvišu razinu tehnologije pa će u talijanskoj floti zamijeniti fregate klase Maestrale kao i fregate klase Lupo prodane peruanskoj ratnoj mornarici.

M. PTIĆ GRŽELJ

TALIJANSKA FREMM

- Duljina** 144 m, širina 19,7 m, ima istisninu pri maksimalnom gazu 5 m oko 6500 t.
- Postiže brzinu** oko 30 čv propulzijskim sustavom koji se sastoji od plinskih turbina i dizelskih električnih motora u CODLAG konfiguraciji.
- Doprav** plovila pri brzini od 15 čv iznosi 6700 Nm.
- Fregata** posjeduje mogućnost prihvata dvaju helikoptera NH90 ili po jedan helikopter NH90 i jedan EH101.

VIŠEGODIŠNJI UG

Američka ratna mornarica dodijelila je višegodišnje ugovore finansijske vrijednosti oko 6,1 milijardu američkih dolara za nabavu devet razarača klase Arleigh Burke (DDG 51) domaćim brodograđevnim kompanijama Huntington Ingalls Industries (HII) i General Dynamics Bath Iron Works (GDBIW). Brodograđevnom sektoru kompanije

HII dodijeljen je ugovor fiksne vrijednosti 3,33 milijarde dolara za izradu projekta i gradnju pet razarača DDG 51, po jedan godišnje od 2013. do 2017. Drugoj kompaniji, GDBIW dodijeljen je ugovor vrijednosti 2,84 milijarde dolara za projektiranje i gradnju jednog plovila u 2013., te po jednog u razdoblju 2015.-17. Spomenuti ugovor također

ZAPOČELA TESTIRANJA KGK

Foto: US Navy

Razarači klase Arleigh Burke, inačice Flight III imat će maksimalnu istisninu oko 10 000 t. To će se odraziti na povećanje osnovnih dimenzija plovila, implementaciju više jedinica temeljnog naoružanja, a bit će i dan naglasak na BMD (Ballistic Missile Defense) sustav te općenito modernizaciju svih brodskih sustava.

OVORI ZA DDG 51

uključuje opciju za gradnju petog razarača. Jednako tako američka mornarica planira nabavu i desetog plovila u spomenutom višegodišnjem planu nabave brodova klase Arleigh Burke. Upravo bi taj brod trebao biti dobavljen tijekom 2014., no kako još uvijek nisu razriješena finansijska pitanja proizišla iz smanjenja u planu nabave u američkim

oružanim snagama, nije se ni pristupilo ugovaranju desetog broda. Ako ipak dođe do nabave, tada će njih sedam biti Flight IIA koja uključuje Aegisov AN/SPY-1D radar dok će preostala tri biti Flight III inačice. Projekt razarača Flight III inačice započeo je 2013. a očekuje se nabava do čak 42 plovila do 2023.

M. PTIĆ GRŽELJ

Turski institut za obrambena industrijska istraživanja i razvoj TÜbitak Sage objavio je kako je započeo s letnim testiranjima preinačene avrobombe kojoj je dodan set za navođenje. Set koji razvija TÜbitak Sage dobio je naziv KGK (Kanalı Gudum Kit), i svojim dizajnom podsjeća na Boeingov program JDAM (Joint Direct Attack Munition) preinaka avrobombe, kojim se na tijelo bombe dodaje set s izvlačivim krilima i sustavom za navođenje.

Iako je KGK primarno razvijan za uporabu na avrobombama Mk 84 (907 kg), TÜbitak Sage ističe kako su počeli i s postavljanjem KGK na

aviobombe Mk 82 (227 kg) i Mk 83 (460 kg). Uz set s izvlačivim krilima, KGK ima i integriran hibridni GPS/INS sustav za navođenje koji omogućava CEP (Circular Error Probability - vjerojatnost kružne pogreške) preciznost pogotka do 10 metara. Prema tehničkim specifikacijama bomba s KGK setom koja se lansira na visini od 10 000 m može imati domet do 120 km. Tursko se ratno zrakoplovstvo kani ovim sustavom koristiti na svojim borbenim avionima F-4 i F-16, na kojima su nedavno provedene preinake u svrhu njihove integracije.

I. SKENDEROVIC

Foto: DARPA

POKRENUTA NOVA FAZA PCAS-a

Američka obrambena agencija za napredne istraživačke projekte DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency) tijekom lipnja pokrenula je drugu fazu svog PCAS (Persistent Close Air Support). Riječ je o programu kojim se kani postojeći sustav bliske zračne potpore (CAS - Close Air Support) dići na znatno višu razinu, uz integriranje novih tehnologija. U program su uključene američke tvrtke poput Aurora Flight Sciences, Northrop Grumman i Raytheon. Nove tehnologije u sklopu PCAS programa podrazumijevaju razvoj besposadnog jurišnog aviona A-10, ali i niz drugih sustava koji bi se stavili na raspologanje JTAC (Joint Terminal Attack Controller) sustavu komuniciranja i navođenja, odnosno prednjim zračnim kontrolorima. Temeljni cilj razvoja i uporabe PCAS sustava je smanjenje vremena za provedbu CAS zadaća, veća preciznost napada uz smanjenje neželjenih kolateralnih šteta i materijalne štete, uz mogućnost istodobnog praćenja i napada na više stacionarnih i pokretnih zemaljskih ciljeva.

Sam PCAS sustav čine dva temeljna modula, PCAS-Air i PCAS-Ground. PCAS-Air modul je predviđen za ugradnju na borbene helikoptere i avione i posadama zrakoplova treba bi biti dodatni izvor informacija o trenutačnoj poziciji JTAC kontrolora na zemlji, točnoj poziciji mete te predložiti optimalnu uporabu oružnih sustava. PCAS-Ground modul treba bi JTAC kontrolorima na zemlji pružati informacije o poziciji zrakoplova zaduženog za CAS, taktičku sliku kakvu vidi posada zrakoplova, s nizom informacija o meti napada i širem području djelovanja. Sam PCAS-Ground donosi višu razinu integracije IT tehnologija, poput tableta s Android operativnim sustavom i višefunkcijskih naočala s višefunkcijskim prikaznikom. U svrhu isprobavanja PCAS koncepta, između prosinca 2012. i ožujka 2013., 500 PCAS-Ground modula je poslano u Afganistan kako bi ih pripadnici američkih oružanih snaga mogli testirati u stvarnim operativnim uvjetima.

I. SKENDEROVIC

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

PETA GENERACIJA RUSKIH PODMORNICA

Rusko ministarstvo obrane objavilo je kako je započelo razvoj peta generacije (5G) dizelskih te nuklearno pogonjenih podmornica namijenjenih ratnoj mornarici Ruske Federacije. Razvoj se realizira u projektnoj tvrtki Rubin Central Design Bureau u suradnji s tvrtkom Malakhit Design Bureau. Preliminarna odnosno konceptna rješenja očekuju se do kraja tekuće godine, pri čemu bi projektna faza trebala započeti 2014. Kako je i spomenuto, razvijaju se dvije vrste podmornica. Prva je dizelsko-električna podmornica sa zračno-neovisnom (AIP) propulzijom, istisnine oko 3500 t koja će zamijeniti podmornice klase Kilo i St. Petersburg. Druga je podmornica pogonjena nuklearnim reaktorom, istisnine oko 9000 t koja će zamijeniti podmornice klase Oscar II, Akula i Victor III. Kako je najavljeno, očekuje se kako će nova generacija podmornica imati pedesetogodišnji životni ciklus. Sukladno tome očekuju se projektne margine u prostoru i težinama kako bi bile omogućene modernizacije koje se uobičajeno očekuju kroz životni vijek. Ruska ratna mornarica također razmatra pitanja integracije informacija kako bi nove klase podmornica imale mogućnost dijeljenja informacija s drugim površinskim, kopnenim i zračnim platformama. Sukladno trenutačnim najavama, inicijalno će biti uloženo oko 15 milijardi dolara za obje inačice podmornica, iako je procijenjena vrijednost postajećih 20 podmornica na nuklearni pogon i 25 dizelsko-električnih podmornica namijenjenih otpisu i zamjeni, 30 do 32 milijarde američkih dolara. Pod pretpostavkom početka gradnje prve podmornice peta generacije tijekom 2017., prva nuklearna podmornica bi mogla ući u operativnu službu oko 2023., a konvencionalna oko 2022. Jednako tako se očekuje kako će projekt dizelsko-električne podmornice biti dostupan za izvozna tržišta.

M. PTIĆ GRŽELJ

Tehničke značajke podmornica peta generacije očitovat će se u smanjenoj razini buke, automatiziranim sustavima nadzora, sigurnosnom reaktoru (za nuklearne podmornice) te većem dometu naoružanja u odnosu na postojeće podmornice.

Foto: KMDB

NOVI UPITI ZA BTR-4MV

Nakon što je na nedavno održanom međunarodnom velesajmu vojne tehnike i opreme INDEX 2013. prvi put svjetskoj javnosti predstavila svoje novo oklopno vozilo BTR-4MV, ukrajinska tvrtka KMDBK (Harkiv Morozov Machine Building Design Bureau) počela je zaprimati prve konkretnе upite zainteresiranih kupaca. Prvi prototip novog ukrajinskog oklopног vozila BTR-4 (BTR - Бронетранспортер, hrv. oklopni transporter) prvi put je predstavljen tijekom 2006., i može se reći kako je riječ o novom konceptu vozila a ne nastavku dizajna oklopnjaka BTR-60/70/80 koji su svojedobno bili razvijani za potrebe oružanih snaga SSSR-a. Razvoj oklopnjaka BTR-4MV, najnovije inačice u sklopu obitelji oklopnjaka BTR-4, započeo je kao projekt javno-privatnog partnerstva s ciljem ponude na domaćem i na svjetskom tržištu. Vozilo je pogonske konfiguracije 8x8, niske siluete pa dizajnom dosta nalikuje na njemačko oklopno vozilo TPz (Transportpanzer) Fuchs. U odnosu na svoje

prethodnike BTR-4MV nudi viši stupanj balističke zaštite, te bolju integraciju nekoliko različitih turela s daljinski upravljanjem oružnim sustavima poput BAU-23x2, BM-3 Shturm, GROM i BM-7 Parus. Vozilo BTR-4MV, težine 21 tonu, nudi se u nekoliko inačica, kao "klasični" transporter, zapovjedno, izvidničko, sanitetsko te kao amfibijsko vozilo. Za inozemno tržište nudi se vozilo s njemačkim dizelskim pogonskim blokom Deutz BF6M 1015CP jakosti 450 KS. Uz tri člana posade, u transportnom prostoru ovisno o unutarnjoj konfiguraciji BTR-4MV može ponijeti od 6 do 10 vojnika.

I. SKENDEROVIC

Vozilo može biti naoružano automatskim topom kalibra 30 mm, strojnicom 7,62 mm, protuoklopnim vođenim sustavima te automatskim bacачem granata kalibra 30 mm.

POTPORA GRADNJI PODMORNICE

Indonezija priprema gradnju brodogradilišta koje će služiti kao potpora lokalnoj brodograđevnoj tvrtki PT PAL u licencnoj gradnji, ispitivanju i primopredaji ugovorene treće dizelsko-električne jurišne podmornice Type 209 za potrebe ratne mornarice Južne Koreje. No opseg indonezijskog sudjelovanja u programu ostaje predmet daljnjih pregovora. Terminskim planovima određen je početak gradnje brodogradilišta već prije nekoliko mjeseci. Zbog administrativnih kašnjenja taj je početak odgođen na neodređeno vrijeme iako je indonezijski ministar obrane 11. lipnja obećao brzi početak programa. U istoj izjavi obvezao se na puštanje brodogradilišta u rad do kraja 2015. ili početka 2016., kako bi se stigao termin planova gradnje te dostave treće podmornice Type 209 koja je planirana za 2017. godinu. Gradnju treće, posljednje podmornice nadgledat će stručnjaci korejske tvrt-

ke Daewoo Shipbuilding and Marine Engineering (DSME) u indonezijskom brodogradilištu. Bez obzira na vremenski ishod gradnje treće podmornice, indonezijska mornarica dobiva značajnu prednost u gradnji daljnjih jedinica postojeće ili nove klase podmornica te samodostatno održavanje i remont. Brodograđevnim objektima za gradnju podmornice koje je naručila DSME u prosincu 2011., upravljal će tvrtka PT PAL uz svoje postojeće postrojenje u Surabayai, Istočna Java. Očekuje se gradnja i sekundarnih objekata za potrebe vojno-mornaričke baze u mjestu Palu na otoku Sulawesi, a svečano otvorenje i puštanje baze u rad očekuje se kasnije ove godine. Ukupno je izgrađeno 57 podmornica Type 209 za 11 ratnih mornarica diljem svijeta čime je projekt te inačice dizelsko-električnih podmornica proglašen najuspješnijim nakon Drugog svjetskog rata.

M. PTIĆ GRŽELJ

OPHODNI BRODOVI

PČELJE NA MORU

IZRAELSKI BRZI OPHODNI BRODOVI KLASE SUPER DVORA (PČELA) DANAS TVORE KRALJEŽNICU IZRAELSKIH OBALNIH SNAGA. IZRAELCI UPOTREBLJAVAJU I RAZVIJAJU VEĆ TREĆU GENERACIJU OVOG VIŠENAMJENSKOG OPHODNOG PLOVILA

U izraelskom gradu Be'er Shevi, Ramta, brodograđevna podružnica grupacije IAI - Israel Aerospace Industries, već gotovo četrdeset godina konstruira i proizvodi već nekoliko generacija brzih ophodnih brodova. Ova mala, brza i agilna plovila danas održavaju kontinuirane pomorske ophodnje fokusirane prije svega na sprečavanje krijuće aranžmane oružja, ljudi i militantnih skupina koji se žele infiltrirati u Izrael i njemu susjedne teritorije. U prosjeku ova plovila proborave oko 400 sati mjesечно na moru pa su i tim sama kralježnica izraelske obalne obrane.

U temeljima razvoja Super Dvore staje brodovi klase Dabur i Dvora. Kad su oni došli do granica svojih potencijala, konstruirana je Super Dvora Mk-I, a potom Mk-II. Aktualna Super Dvora Mk-III službeno je ušla u izraelsku operativnu službu u studenom 2004.

Početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća, Izrael je od američke tvrtke Sewart Seacraft (danas Swiftships) nabavio 12 ophodnih brodova tipa PC 860. Ova plovila, duljine 19,8 m u Izraelu su klasificirana kao klasa Dabur (Osa). Sljedeći korak u razvoju i primjeni te klase bilo je ovladavanje njihovom proizvodnjom na domaćim navozima 1976.

DABUR I SERIJA IZMJENA

Tijekom 1980-ih, IAI Ramta je uvela na klasu Dabur čitavu seriju tehničkih izmjena s ciljem poboljšanja

upravljivosti te promjene omjera snage i mase primjenom umanjenih ali robusnijih elemenata konstrukcije na višestruko primjenjivom dizajnu klase. Uz plansku proizvodnju Dabur plovila za RM Izraela, IAI Ramta je ostvarila i nekoliko uspješnih izvoznih poslova. Zbog toga je izgrađena proizvodna linija novih brzih ophodnih brodova na kojoj je do sada proizvedeno više od 80 plovila različitih klasa. Nasljednik klase Dabur dobio je kodni naziv Dvora (Pčela) i bio je sukcesivno razvijan. Međutim početkom 1980-ih izraelskim mornaričkim stratezima

Oba glavna partnera, IAI Ramta i Izraelska ratna mornarica (IRM) nastavljaju daljnja ispitivanja novih tehničkih zahtjeva za buduće ophodne brodove - kao i načina kako bi se oni mogli primijeniti u dalnjem razvoju dizajna Super Dvore Mk-III

Igor SPICIJARIĆ

postalo je jasno da su klase Dabur i Dvora dosegnule granice svog konstruktorskog potencijala. Dok je na klasu Dvora bio ugrađivan snažniji propulzijski paket opreme, ponajprije snažniji motori, ograničenja su bila nametnuta od deplasmanskog trupa i učincima kavitacije povezanih s primjenom konvencionalne propellerske tehnologije. Zbog toga je brzina ovih plovila bila ograničena na 35 čvorova. IAI Ramta i RM Izraela zajednički su pokrenule stručnu studiju s ciljem identificiranja taktičko-tehničkih sposobnosti za sljedeću klasu ophod-

nih brodova koja bi trebala ponuditi poboljšane karakteristike u brzini, stabilnosti i upravljivosti. Naročita pozornost je bila na zahtjevima da se ne treba izbjegavati primjena jet-ski efekata i ostalih gliserskih efekata karakterističnih za gumenjake i slične "krute glisere" uz zadržavanje taktičkih zahtjeva za što manji krug okretanja i što kraći i brži "crash - stop" manevar.

Rezultat je bio razvoj Super Dvora, 22,4 m dugačkog i elegantnog ophodnog broda koji je uveden u operativnu službu RM Izraela 1989. Inicijalna

inačica Mk-I bila je u službi do 1993. kada je uvedena u službu produljena Mk-II inačica (25 m) s povećanom snagom pogonskih strojeva i novim tipom propulzora. Zahvaljujući tim inovacijama smanjen je gaz broda a maksimalna je brzina povećana na impresivnih 45 čvorova.

Dvostruki ASD16 tj. Disc Arneson Surface Drive 16 (površinski propulzori) bili su specificirani na temelju tehničkih zahtjeva iz mornarice koji su zagovarali da im takvi propulzori više odgovaraju zbog učinkovitosti, tehničkih troškova tijekom njihova radnog vijeka te na koncu zbog povećanog stupnja iskoristivosti goriva. Osim što ga je kupila Izraelska ratna mornarica, projekt Super Dvora Mk II privukao je dosta pozornosti i postigao je i značajne izvozne uspjehe. Tako su se među stranim kupcima našli Eritreja, Indija (uključujući i tamošnju licencnu

OPHODNI BRODOVI

proizvodnju u brodogradilištu Goa Shipyard Ltd), Slovenija (Ankaran) i Šri Lanka.

RAZVOJ SUPER DVORE MK III

Početkom 2002., nakon što je provedeno opsežno istraživačko "snimanje" tržišta i tehnologija diljem svijeta, IRM (Izraelska ratna mornarica) je osnovala zajednički tim s IAI Ramta, radi definiranja taktičko-tehničkih karakteristika sljedeće generacije brzih ophodnih brodova.

Rezultat tih definiranja materijaliziran je u 27,4 metra dugačkom ophodnom brodu Super Dvora Mk III. Razvijan je u uskoj suradnji s IRM, u razdoblju od dvije godine nakon čega je inicijalni ugovor za izgradnju prvih šest plovila bio potpisana 2002. godine s izraelskim ministarstvom obrane.

Prva Super Dvora Mk III, s kodnom brojčanom oznakom 830, dostavljena je IRM-u ravno iz proizvodnih pogona u Be'er Shevi 17. srpnja 2004. Nakon ispitivanja na vezu, uslijedila su brojna testiranja u plovidbi. U njima je obavljena evaluacija platforme, brodskih sustava i posebne, misijske opreme, te na koncu, certifikacija posade. Nakon što je ova faza uspješno završena, prva plovna jedinica Super Dvore Mk III i službeno je ušla u flotnu listu i operativnu službu 916. odreda IRM-a u studenom 2004.

Premda su osnovne konstrukcijsko-tehničke karakteristike na prvi pogled izgledale prepoznatljive s ranije Super Dvore Mk II, iz IAI Ramte odmah su

Prva plovila klase Dabur (Osa) Izrael je početkom sedamdesetih kupio od američke tvrtke Sewart Seacraft. Potom je 1976. godine krenuo s vlastitom proizvodnjom na domaćim navozima. Na slici je Dabur s oznakom PC860, usidren u zaljevu Aqaba (Eilat) u Crvenom moru

Generacija Super Dvore Mk-II postigla je značajne izvozne uspjehе. Na slici dolje je jedan od njezinih pripadnika koji plove Jadranom, slovenski ophodni brod Ankaran

poručili da je riječ o drugačijem plovilu. Svoje tvrdnje dokazivali su svim preinakama koje su napravljene na njezinoj strukturi radi poboljšanja izdržljivosti, preživljavanja na moru, stabilnosti u uvjetima borbenih oštećenja i kvarova. Trup, neveliko nadgrađe i jarbol izgrađeni su od posebnog, brodograđevnog aluminija serija 5000 i 6000 (s povećanim udjelom magnetiza) kako bi se do najveće moguće mjere povećala otpornost na koroziju i utjecaj soli. Svi unutarnji elementi brodske konstrukcije, posebno rebra, dimenzionirani su tako da tvore povezano čvrstu i snažnu strukturu

sposobnu za funkcionalno djelovanje na teškom moru. Geometrija 18° nagnutih bokova trupa i siljasti gliserski pramac svrsishodno su izabrani da bi se minimizirali udarci koji nastaju tijekom probijanja i "naskakivanja" na valove i istodobno osigurala maksimalnu stabilnost kroz raspoloživi profil brzina. Glavna je paluba izvedena u jednoj razini da bi se mogla održavati suhom na velikim brzinama, bez zadržavanja vode na njoj – što također u velikoj mjeri može utjecati na stabilnost plovila.

VELIKA BRZINA I MOGUĆNOST MANEVRIRANJA

Propulzija Super Dvore Mk III dizajnirana je preko dva MTU dizelska brzohodna motora tipa 12V4000, svaki snage 2040 kW i dva reduktora ZF BW4650. Tehnički zahtjevi za mogućnošću postizanja velikih brzina, odličnih manevarskih osobina te posebno plovne funkcionalnosti u iznimno plitkim vodama (do 1,2 m dubine) diktirali su primjenu iznimno sigurnog i preciznog propulzorskog sustava, lišenog fiksnih podtrupnih elemenata kao što su skrokovi osovina i okomito viseći elementi kormila. U IAI Ramti su taj problem riješili na taj način što su Super Dvoru Mk III konstruirali tako da može rabiti dva načina propulzije; ASD (Arneson Surface Drive) površinski propeler-ski sustav i vodomlazne pumpe. Za prvu seriju od šest brodova naručen

Foto: Slovenska vojska

Foto: US Navy

je od firme Twin Disc njihov propulzijski sustav ASD16A1S. Izraelska IAI Ramta ima već dugačku povijest primjene Twin Disc ASD tehnologije za vojne aplikacije. Važno je napomenuti da je ova tehnologija bila originalno razvijena za uporabu na brzim sportskim čamcima (bolidima) i postizanje brzinskih rekorda na vodi. Prema na-

Indijska ratna mornarica je svoje prve brodove klase Super Dvora Mk-II kupila od izraelske tvrtke IAI, a potom ih je nastavila licencno proizvoditi u domaćem brodogradilištu Goa Shipyard

vodima iz tvrtke Twin Disc, njihova površinski probijajuća ASD elisa reducira za 50 % podvodno trenje i otpore vode u odnosu na konvencionalne podvodne propelere. Jedine površine koje zapravo i dolaze u fizički kontakt s vodom su napadni rubovi (rubovi lopatica elise) i njezini zaštitni elementi. Prema istim izvorima, takva hidromehanika ASD propulzora rezultira većom konačnom brzinom, većim ubrzanjima i poboljšanjem omjera instalirane snage porivnih strojeva naspram ukupnoj masi plovila.

Štoviše ASD montiran na odgovarajućim nosačima i poravnat s vodenom linijom plovila, može se pomoći hidrauličkog sustava zakretati u željenom smjeru kretanja plovila. Drugim riječima, zakretanjem čitavog propulzijskog sustava ostvaruje se tzv. vektorski potisak pri punoj, raspoloživoj snazi porivnih strojeva. Ovaj hidrodinamički oblik vektorskog potiska u potpunosti je usporediv s vektorskim potiskom najmodernijih borbenih zrakoplova četvrte i pete generacije. Takvo tehničko, u svakom slučaju vrlo napredno i smorno rješenje, pokazuje svoje benefite taktičkim prednostima u odnosu na plovila s klasičnim kormilarsko-propulzijskim sustavom, kao što su:

- vrlo brzi odaziv plovila na promjenu smjera kretanja,
- mogućnost ubrzavanja pri naglim zaokretima i promjenama smjera kretanja,

- značajno smanjen radius kruga punog okreta plovila (okret od 360°),
- sposobnost uporabe plovila u iznimno plitkim vodama do 1,2 m dubine,
- iznimna stabilnost plovila pri naglim zaokretima i promjenama smjera kretanja,
- omogućavanje plovilu da iz plovidbe u jednom smjeru pređe u plovidbu reverzibilnim smjerom (tj. iz plovidbe naprijed u plovidbu krmom) za manje od tri duljine plovila.

PUNI NADZOR S DVA MJESTA

Standardni navigacijski paket opreme uključuje potpuno integrirani navigacijski radar, GPS, žirokompas, sonar, magnetni kompas te automatski autopilot s kronometrom. Dobrim rasporedom "ponavljača" i indikatora omogućeno je da se puni nadzor nad svim upravljačko-nadzornim funkcijama plovila može ostvarivati, kako iz zatvorene kormilarnice tako i s otvorenog mosta.

Integralno, brodski trup je s pet pregrada podijeljen u šest vodonepropusnih prostora. Na svakom od njih osigurana su po dva prolaza, teška vrata i palubno grotlo radi lakše komunikacije i osiguranja efikasnije borbe protiv borbenih šteta i tehničkih havarija. Svaki vodonepropusni odjeljak opremljen je s električnim ili motornim drenažnim pum-

SUPER DVORA MK III - TAKTIČKE I TEHNIČKE KARAKTERISTIKE

Duljina (preko svega) 27,7 m (waterjet) 27,3 m (ASD)

Duljina (na vodenoj liniji) 23,3 m (waterjet) 22,7 m (ASD)

Širina (maks.) 5,6 m

Visina (maks.) 3 m

Gaz 1,3 m

Deplasman (standardni) 58 tona

Deplasman (puni) 72 tone

Operabilnost Stanje mora 5 (SS5)

Održivost Stanje mora 7 (SS7)

Propulzija

2 x MTU 12V4000; 2040 Kw; 2100 o/min

2 x ZF BW4650 reduktori

2 x ASD16/ Rolla elise ili

2 x Kamewa 63SII waterjet

Doplov 650 NM / 45 čv 1500 Nm / 12 čv

Autonomost (bez nadopune goriva)

> 96 sati (4+ dana)

sposobnost za nadopunu u plovidbi

Kapacitet tankova goriva 13 000 litara

Kapacitet tankova pitke vode 600 litara

Naoružanje

1 x Rafael Typhoon 25 mm

1 x Oerlikon 20 mm

2 x MAG 7,62 mm

1 x BG M203 40 mm

te mogućnost ugradnje

2 x 4 AGM-114 Hellfire (ASM)

Posada / smještaj 12 / 20

OPHODNI BRODOVI

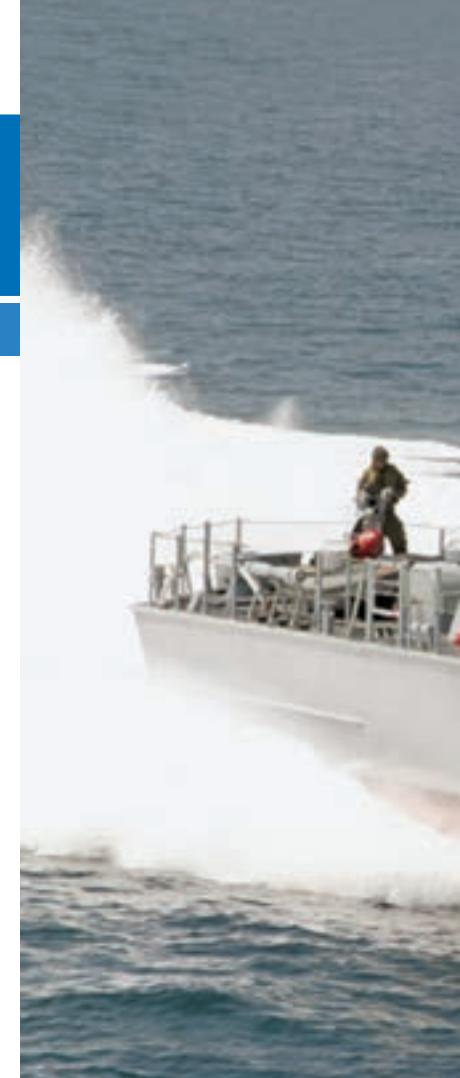

Foto: IAI

pama koje se automatski uključuju u slučaju prodora vode u brodski trup i opremljene su "plivajućim" prekidačima. Borbenoj otpornosti i žilavosti borbenih plovila posvećena je velika pozornost u IRM-u. Naučene lekcije iz borbene primjene izraelskih ophodnih čamaca, značajno kraćih od 30 metara, u nekoliko dosadašnjih slučajeva pokazale su da se takvo plovilo uspješno vrati s borbene zadaće čak i slučajevima kada su mu dva susjedna vodo-nepropusna prostora bila potopljena. Takvi slučajevi najčešće su se događali nakon aktivacije pomorskih inačica improviziranih minsko-eksplozivnih sredstava (WIED – waterborne improvised explosive devices).

Zbog relativno male duljine Super Dvora Mk III, posebna je pozornost također posvećena izolaciji brodskog trupa i posebno životnih prostora radi minimiziranja efekata temperature, buke i vibracija. Svi unutrašnji prostori povezani su internim komunikacijskim sustavom i povezani s brodskim automatskim sustavom za gašenje požara. S obzirom na svoju duljinu od 27,4 m, Super Dvora Mk III odlikuje se vrlo dobro osmišljenim smještajnim kapacitetima. Uobičajeni broj posade sastoji se od 12 članova koji rade u dvije brodske straže (dvije smjene) i najčešće su po tjedan dana na moru, zavisno od pojedine zadaće. Ako je

Tim koji je razvijao Super Dvora Mk-III bio je suočen s nizom zahtjeva uključujući:
- sposobnost za presretanje ciljeva na brzinama oko 50 čvorova,
- sposobnost za proširenje trajanja misija (do 1000 Nm bez nadopune gorivom),
- sposobnost za nadopunu gorivom na moru,
- vrhunske manevarske sposobnosti, kako na otvorenom moru tako i u obalnom pojusu,
- dobre plovne i manevarske sposobnosti po lošem vremenu (puna operativnost do stanja mora 5 / životna održivost na stanju mora 7
- sposobnost platforme za prihvrat i uporabu dnevno/noćnih stabiliziranih oružnih sustava i senzora,
- primjenu naprednog interfacea čovjek - stroj te
- niske troškove održavanja kroz životni vijek plovila.

zbog potreba trenutačne misije na brod ukrcan komando tim, onda brod u kraćem vremenu može "ugostiti" do 20 ukrcanih osoba.

BORBENI I KIS SUSTAV

Standardni izraelski komplet borbenog sustava namijenjenog za Super Dvora Mk III sastoji se od:

- Rafael Typhoon 25 mm palubno-stabiliziranog topničkog sustava montiranog na postolju neposredno ispred nadgrađa. Top se odlikuje upravljanjem s vlastite upravljačke konzole ili daljinski preko na jarbol montiranog EO/I (elektrooptičkog i infracrvenog) sustava
- Oerlikona - ručno opsluživanog topa kalibra 20 mm – postavljenog na krmu
- Dviju mobilnih MAG strojnica kalibra 7,62 mm – postavljenih na bočne stranice otvorenog mosta

- Bacača granata M203 40 mm – namijenjenog obrani od podmorskih diverzanata

Za potrebe određenih borbenih zadatača, instalacija pramčanog Typhoon automatskog topa može se brzo zamjeniti dvostrukim lanserom Spike-ER, elektrooptički vođenih raketnih projektila (AGM-114 Hellfire), sposobnih za vrlo precizan, točkasti (pin-point) udar na obalne ciljeve. Slobodni prostor na krmi iza nadgrađa i jarbola sasvim je dovoljan za smještaj jednog Zodiac jurišnog gumenjaka koji služi za operacije presretanja ili operacije specijalnih snaga. Dizanje i spuštanje čamca na vodu obavlja se preko bokova broda.

Standardno instalirani paket brodskih površinskih senzora uključuje: Northrop Grumman Sperry Marine

Foto: Indian Navy

Foto: IAI

Master; I-band (frekvencijski) navigacijsko/pretraživački radar i jarbolno montirani, već ranije spominjani EO / IR direktor (ranije je bio ugrađivan EL-Op MSIS koji se sada zamjenjuje s direktorom tipa IAI Tamam POP300 na svim plovnim jedinicama ovog tipa). Ugrađena elektroničko-senzorska oprema omogućuje prikaz taktičke situacije u širem okruženju broda u realnom vremenu. Svi deset ophodnih brodova klase Super Dvora Mk III uvezani su i u potpunosti integrirani u združenu informatičku mrežu IRM i OS Izraela, sastavljenu od različitih vrsta senzora i baza podataka.

Zatvoreni most Super Dvora Mk III zapravo služi kao borbeni informatički centar. Mostni Master E radarski displej prilagođen je za prikaz taktičke situacije. Odmah do njega je i upravljačka kon-

zola EO / IR sustava (repesitor zaslona je ugrađen i na otvorenom mostu). Na obje lokacije instaliran je i pult daljin-skog upravljanja topničkog Typhoon sustava. Brodski komunikacijski paket opreme sadrži HF, VHF i UHF radioveze kao i SATCOM (satelitsku komunikaciju). Interni komunikacijski sustavi uključuju brodski telefon/intercom u svakom brodskom odjeljku, videosustav emitiranja po čitavom brodu te sustav zvučnog i vizualnog alarma.

NOVI KVARTET

Financijske mogućnost i strateške potrebe IRM za dodatnim naprednim ophodnim brodovima doveli su do narudžbe još četiri Super Dvora Mk III broda od tvrtke IAI Ramta u prosincu 2005. Ovaj kvartet (posljednji brod iz druge serije

dostavljen je sredinom 2009.) razlikuje se ponešto od prve dostavljene serije.

Izraelska mornarica zatražila je od proizvođača da na novu seriju ugradi vodomlaznu propulziju (waterjetove). Prema tehničkim zahtjevima ugrađena su dva Rolls-Royce Kamewa 63SII waterjet-a umjesto dvostrukre ASD16 propulzije. Prvi brod iz druge serije, s kodnim brojem 836 i ugrađenom waterjet propulzijom postigao je na testnoj plovidbi početkom 2008. brzinu od 48,3 čvora pri stanju mora 3. Međutim iako se njegov domaći kupac kod druge serije opredijelio za vodomlaznu propulziju, IAI Ramta još uvijek nudi potencijalnim stranim kupcima ASD16 površinsku propulzijsku opciju na temelju tzv. highspeed performansi, smanjene složenosti sustava i nižih zahtjeva za održavanje. Zanimljivo je da se prilikom posla sa Šri Lankom – prema kojem je tamošnja mornarica kupila šest Super Dvora Mk III sredinom 2009. godine ona odlučila za Twin Disc ASD16 A1S propulzore.

POGLED U BUDUĆNOST

Svi deset izraelskih Super Dvora Mk III nalaze se u sastavu 916. odreda stacioniranog u pomorskoj bazi u Ashdodu.

Oba glavna partnera, IAI Ramta i Izraelska ratna mornarica (IRM) nastavljaju daljnja ispitivanja novih tehničkih zahtjeva za buduće ophodne brodove – kao i načina kako bi se oni mogli primijeniti u dalnjem razvoju dizajna Super Dvora Mk III. Prema određenim saznanjima iz IAI Ramte, koja datiraju već nekoliko godina unatrag, njihov konstruktorski odjel predlaže relativno skromno povećanje veličine trupa koje ni u kojem slučaju neće negativno utjecati na hidrodinamičke karakteristike modela Mk III – ali bi te promjene značajno utjecale na povećanje unutarnjeg volumena, komoditeta brodske posade i lakšeg pristupa u unutrašnje prostore broda. Isto tako posebna se pozornost pridaje dalnjem reducirajući radarskog, infracrvenog i akustičnog odraza Super Dvora Mk III.

Analiza tehničkih zahtjeva i rad na konceptualnom dizajnu četvrte generacije Super Dvora i dalje se nastavlja. Predstavnici tvrtke IAI Ramta još su 2010. godine potvrdili da su još uvijek usmjereni na povećanje vanjskih gabarita, povećanje nosivosti korisnog tereta (punog deplasmana) kao i na napore za smanjenje siluete površinskog dijela plovila, odnosno njegova radarskog "potpisa".

U međuvremenu IAI Ramta nastavlja s tržišnim ponudama dizajna Super Dvora Mk III za izvoz. Tvrtka se također orijentirala na ispunjavanje policijskih i državno - obrambenih zahtjeva koje je postavila Obalna straža i ostale sigurnosne agencije izraelske države. ■

Dvije inačice propulzije koje se upotrebljavaju na Super Dvori Mk III:
ASD (lijevo) i WJ (desno)

Nir-Or više-namjenski je LCD kolor displej dimenzija 6x8 inča. Namijenjen je za prikaz slike s POP300 EO/IR direktora

NOVE TEHNOLOGIJE

ITEC JE VEĆ DVADESET GODINA IDEALNO MJESTO ZA UPOZNAVANJE TREDOVA DANAŠNICE I BUDUĆNOSTI KADA JE U PITANJU UPORABA I RAZVOJ SIMULATORA I NJIHOVIH NOVIH SRODNIH TEHNIKA I TEHNOLOGIJA. KAO I INAČE U FOKUSU KONFERENCIJSKOG I IZLOŽBENOG DIJELA ITEC-a BILI SU ZRAKOPLOVNI SIMULATORI

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA SIMULATORSKE TEHNIKE **ITEC 2013**

Simulator transportnih i putničkih aviona tvrtke CAE (lijevo) jedan je takozvanih Full Flight simulatora, koji su poznati kao najsloženiji

Napisao i snimio Danijel VUKOVIĆ

Rim je od 22. do 24. svibnja bio domaćin jedne od najvećih međunarodnih konferencija i sajmova simulatorske teorije, tehnike i tehnologije - International Training and Education Conference (ITEC). Ovogodišnji ITEC okupio je više od 3000 sudionika iz 40-ak zemalja diljem svijeta, koji su tematski predstavljali područja obrane, proizvodnje i sveučilišta. Na relaciji korisnik-proizvođač-znanstvenik mogla se steći cijelovita slika o sinergiji uloga ovih triju područja. One čine zatvoreni krug i jamac su pouzdanoj izvedbi simulatora s mogućnošću stalne nadogradnje, tj. ispunjavanja najnovijih zahtjeva koji se stalno pojavljuju kao novi elementi i izazovi u obuci. Izlaganje tehnike i tematske konferencije bili su sistematizirani po aktualnostima i važnostima aspekata na koje je stavljen naglasak na temelju iskustava operativne uporabe.

SOFISTICIRANI ZRAKOPLOVNI SIMULATORI

Od početka upotrebe složenih tehničkih sredstava i objekata bilo u civilne ili vojne svrhe, vrlo brzo se uvidjelo kako je obuka operativaca takvih sustava itekako zahtjevna, skupa i traži posebne psihofizičke značajke. Bilo da je riječ o pilotima zrakoplova, kapetanim na brodovima, vozačima, operativcima na složenim tehničkim sustavima, proces obuke ovog i sličnog osoblja u pravilu je dugotrajan i skup. U posljednjih 30-ak godina uloga i primjena računala u obuci ljudi tih zanimanja počela je poprimati prve oblike i vrlo brzo su se uvidjele konkretne koristi. Sama konferencija ITEC može se podići 20-godišnjom tradicijom. Dakle, ona je tu od samih početaka shvaćanja da je daljnji razvoj simulatora neraskidivo povezan s usporednim razvojem mogućnosti računalne i općenito informatičke tehnike i tehnologije. Najraširenija primjena simulatora je u vojne svrhe. Proporcionalno složenosti tehničkog sredstva i sustav simulacije je tim složeniji. Zbog toga su zrakoplovni simu-

SIMULACIJE BOLNICE I KIRURŠKOG ZAHVATA

U kombinaciji s razvojem sustava vizualizacije, koji je gotovo najvitalniji dio simulatora jer utječe na razinu vjernosti situacije, razvijeni su i posebni simulatori za liječničke svrhe. Tako je prikazana generička situacija improvizirane bolnice na bojišnici. Uz kombinaciju svih realnih zvučnih efekata s vizualnim, vjerno se prikazuje ranjenik sa specifičnom ranom pa je liječničko osoblje u mogućnosti simulirano izvoditi sve oblike operacija, uvježбавajući i prakticirajući određene medicinske postupke. Ovakva jedna simulacija izgleda gotovo nestvorno jer otvorena arhitektura ovakvog simulatora omogućuje prikaz bilo kojeg mjesta (u bolnici, u improviziranim uvjjetima itd.), kao i bilo koje rane, tj. postupka kirurškog zahvata. Vjeran prikaz ljudskog tijela, organa, simptomatičnih pomaka tijela i mišića, specifičnih reakcija ljudskog organizma prilikom liječenja, samo su dio dio spektra mogućnosti koje nudi Surgery Simulator.

NOVE TEHNOLOGIJE

Foto: USAF

latori najsofisticiraniji uređaji o čijim je novinama bilo mnogo toga izneseno tijekom trodnevne konferencije ITEC 2013. U fokusu su bila teme operativnih iskustava i budući razvoj zrakoplovnih simulatora najveće složenosti, tzv. Full Flight Simulator (FFS).

SIMULATOR ILI PRAVA LETJELICA?

Potaknuti učincima obuke na simulatorima posljednjih generacija, zrakoplovni psiholozi su utvrdili kako, unatoč savršenim uvjetima obuke na simulatorima, treba naći balans između sati naleta na simulatoru i na realnom zrakoplovu. Prema njihovim spoznajama, ovaj se omjer može pomicati u korist povećanih sati naleta na simulatoru, ali svi se elementi obuke moraju provesti u pravilnom opsegu i na realnom zrakoplovu. Drugim riječima, simulatori nikada neće u potpunosti istisnuti pojedine zrakoplove i elemente stvarne obuke. No sigurno je da se njihovom uporabom štede resursi stvarnih zrakoplova i troškovi njihova održavanja i opsluživanja. Zrakoplovni psiholozi također upozoravaju na pojavu mentalne zasićenosti obuke pilota zrakoplova na simulatorima. Riječ je o spoznajnom učinku koji se javlja nakon nekog vremena kada pilot, iako uživljen u sve situacije koje mu simulator pruža, počinje shvaćati i percipirati kako se ipak nalazi u virtualnom sustavu, a ne u pravom avionu. Posljedica može biti i rutinsko održavanje letačkih procedura s vidljivo manjom koncentracijom, tj. pogrešna svjesnost kako se ništa ozbiljno ne može dogoditi jer se leti na simulatoru. Psiholozi ističu kako se kod pilota pojave rutinskog održavanja letačkih operacija javljaju i tijekom leta na realnim zrakoplovima. Takvu praksu treba svesti

**Simulator strojničkog
gadanja iz helikoptera
UH-60 Black Hawk
(gore lijevo)**

**Simulatorima se
uvek koristi i
američko mornaričko
zrakoplovstvo (gore,
velika fotografija)**

**Pripadnici Američke
kopnene vojske na
virtualnom borbenom
simulatoru (dolje)**

na minimalnu razinu i pilota uvijek održavati u stanju kako mu svaki let predstavlja novi izazov i zahtijeva posebnu pripremu.

IZOLACIJA TIJEKOM OBUKE

Stoga psiholozi predlažu obuku na simulatorima u uvjetima djelomične izoliranosti. To je provedba obuke u posebnim uvjetima gdje je pilot cijelo vrijeme "okupiran", tj. ne odvaja se od letačkih aktivnosti, pripreme/razrade leta i u što većoj mjeri druži se s kolegama i instruktorima. U trenucima slobodnog vremena poseban se naglasak stavlja na prakticiranje fizičke (sportske) aktivnosti. Zbog ovakvih zaključaka posljednjih je godina u svijetu trend osnivanja posebnih namjenskih centara za obuku pilota zrakoplova na simulatorima, gdje se upravo nastoje ujediniti stručne

letačke aktivnosti sa sportskim i odmornim mogućnostima. Također u istim centrima postoji i obuka u tzv. tehničkim učionicama u kojima letačko i tehničko osoblje pomoću suvremenog načina prenošenja znanja (Computer Based Training - CBT) usvaja tehničke i taktičke podatke o određenom tipu zrakoplova i njegovu održavanju i opsluživanju. Zaključuje se kako nije više dovoljno imati simulator smješten npr. u zrakoplovnoj bazi. Problemu se pristupa na način sličan filozofiji pripreme sportaša kada oni mijenjaju okolinu na određeno vrijeme, tj. ulaze u određenu vrstu izolacije kako bi u što većoj mjeri usmjerili i kvalitetnije završili obuku i od nje stekli najveće koristi. Na takav se način simulatori u bazama čak i izbjegavaju ili se tek održavaju jednostavniji sustavi za osnovnu pripremu

Foto: US Army

Foto: US Navy

letačkih operacija, npr. Desktop Trainers (DTT).

NAJVEĆA RAZINA SLOŽENOSTI

Kako bi se uz brzonapredujuće vizualne, zvučne i ostale efekte postigla još veća vjernost simuliranja zrakoplovnih letačkih zadaća, već dugi niz godina se rabe i simulatori najveće razine složenosti, eng. Full Flight Simulator (FFS), označeni kategorijom Level D po međunarodnoj zrakoplovnoj standardnoj regulativi. Zbog mogućnosti svesmjernog pokretanja, na ovim platformama do izražaja dolazi i osjećaj poremećaja ravnoteže, tj. rad ljudskog vestibularnog sustava. FFS predstavlja izvedbu simulatora s konfiguracijom kabine određenog zrakoplova smještene na pokretnoj platformi koja omogućuje uvjete leta sa šest stupnjeva slobode (eng. Six

Degrees Of Freedom - 6DOF). Sustav pokretanja platforme temelji se na hidraulički ili električnopokretanim aktuatorima čiji su veličinski odzivi proporcionalni pokretima sustava upravljanja pilota. Vremenski se pomaci prenose sukladno inercijalnim znacajkama samog zrakoplova.

STANDARD U BUDUĆNOSTI

Na ITEC-u 2013 bilo je predstavljeno nekoliko radova kojima se istaknulo kako će primjena FFS-a u budućnosti postati gotovo standard. FFS može simulirati manje pomake, tj. manja odstupanja od dinamičke ravnoteže letjelice, s neznatnim ili gotovo nikakvim g-opterećenjem. Naime, do neke se mjere može simulirati trenutačno povećanje g-opterećenja, npr. prilikom naglog (trenutačnog) zaustavljanja ili naglog kretanja naprijed (trzaja). Zbog

SPECIJALNI EFEKTI

Upravljanje specifičnim sustavima kao što su npr. topnička borbena sredstva, također je moguće uvođavati u virtualnim uvjetima. Uz efekte slike i zvuka, moguće je čak simulirati i mirise, a sve kako bi se situacija prikazala što vjernijom. Tako npr. prilikom pojave otvorenog plamena ili dima npr. u kabini aviona (ili nekog drugog sredstva), uz standardnu signalizaciju (svjetlosnu i/ili zvučnu), pojavljuje se i virtualni miris dima. Svi ovi detalji pridonose vjernosti obuke te kod pilota/operatera sustava ostavlja duboki trag u stečenim iskustvima u virtualnim uvjetima koji će kasnije rezultirati smanjenom razinom iznenadenja u realnim situacijama i sredstvima. Potaknuti ovim učincima, piloti zacijelo sofisticirani simulatori ne podcjenjuju kaoobičnu "videoigrlicu", već se za let na simulatoru pripremaju kao i za let na pravom zrakoplovu. Nadalje, posebna prednost u uporabi simulatora vidljiva je u potrebama simulacija situacija u analizi zrakoplovnih nezgoda i nesreća.

ovih činjenica FFS ne može znatno pridonijeti u obuci pilota lovačkih aviona s visokomanevarskim značajkama, ali je zato idealan za obuku za transportne i putničke avione, a najpodesnijim se zapravo pokazuje za letačku obuku posada helikoptera. Iako je FFS najskuplji oblik obuke na simulatorima, u obuci pilota helikoptera pokazuje najbolje rezultate. Uz standardne efekte, sjedala u FFS-u mogu biti opremljena sustavom kojim se simuliraju vibracije helikoptera koje se prenose i koje osjeća pilot na sjedalu u pravom helikopteru. Pomaci koje simulira FFS identični su onima u širokom spektru na realnim helikopterima. Upravo je zadovoljstvo pilota helikoptera mogućnostima obuke na FFS-u jamac povećanom doprinisu sigurnosti helikopterskog leterja u cijelini te je ovom činjenicom prednost FFS-a nemjerljiva i jedinstvena u odnosu na sve druge izvedbe i kategorije simulatora. Iako je po ekonomskoj analizi obuka na FFS-u najskuplja, u prvi se plan uvjek stavlja sigurnost letenja, tako da je pred FFS-ovima svjetla i osigurana budućnost. ■

Prva simulacijska razina za uvođenje procedura na helikopter K-52 (Desktop Trainer - DTT)

STALNO USAVRŠAVANJE TEHNIKE

Osim zrakoplovnih simulatora prikazane su brojne novine simulatora za vojnu namjenu u granama ratne mornarice i kopnene vojske. Značajni rezovi i smanjenja finansijskih izdataka za funkcioniranje obrambenih sustava diljem svijeta u posljednjih nekoliko godina doveli su do još veće popularnosti uporabe simulatora. Obučavanje i održavanje operativnih znanja i zadaća na simulatoru višestruko je finansijski isplativije u odnosu na iste radnje na realnom sredstvu. Smanjen je također rizik na minimum, a i resursi borbenih sustava ostaju sačuvani. Ove činjenice dovoljno govore same za sebe i izvor su inspiracije stalnog usavršavanja simulatorske tehnike i njezina prodora u područja ljudskih djelatnosti gdje se donedavno nisu mogli ni zamisliti.

Američko ministarstvo obrane preko svoje Agencije za upravljanje biometrijskom identifikacijom (Biometrics Identity Management Agency) posljednjih godina intenzivno radi na razvoju raznih mogućnosti identifikacije

■ NOVE TEHNOLOGIJE

BIOMETRIJA BUDUĆNOST IDENTIFIKACIJE

Peta KOSTANJŠAK

VOJNE, POLICIJSKE, SIGURNOSNE I OBAVJEŠTAJNE ORGANIZACIJE SVE SE VIŠE OKREĆU UPORABI BIOMETRIJE, ODNOSENKO IDENTIFIKACIJE LJUDI PUTEM FIZIČKIH KARAKTERISTIKA POPUT OTISAKA PRSTIJU, CRTA LICA ILI OČNE ŠARENICE. IAKO SE BIOMETRIJA DRAMATIČNO RAZVILA NAKON 11. RUJNA 2001., KAO I TIJEKOM RATA U IRAKU I AFGANISTANU, OVA DISCIPLINA JOŠ UVJEK NIJE POTPUNO INSTITUCIONALIZIRANA

Pametni telefoni koji čovjeka mogu identificirati prema načinu hoda, skeneri otiska prstiju koji rade na 10-ak metara ili pak radari za otkrivanje otkucaja srca kroz betonske zidove samo su dio novih tehnologija na čijem razvoju rade korporacije, vlade i vojske diljem svijeta. Prema mišljenju stručnjaka iz FBI-ja, tzv. disciplina obavještajne identifikacije tek je u začecima jer se utvrđivanje identiteta još uvijek bazira na otiscima prstiju. Naravno, otisci su glavni trag koji ostaje iza bombaša ili pljačkaša, zbog čega danas postoji impresivne baze otisaka: FBI ih ima oko 110 milijuna, a Odjel domovinske sigurnosti 156 milijuna. Ipak, s pojavom novih globalnih izazova i američka vojska odlučila se za nove tehnologije pa je Pentagon odlučio od 2007. do 2015. uložiti oko 3,5 milijarda dolara u biometriju, a posebno u razvoj sustava za facijalno prepoznavanje i identifikaciju putem skena šarenice. Primjerice, Automatizirani biometrijski informacijski sustav (ABIS) je baza podataka u koju američka vojska u Afganistanu sprema detaljne podatke o zarobljenim pobunjenicima: bilježi fotografije lica, ožiljke, tetovaže, otiske prstiju i skenirane šarenice.

RAZVOJ NOVIH MOGUĆNOSTI

Američko ministarstvo obrane preko svoje Agencije za upravljanje biometrijskom identifikacijom (Biometrics Identity Management Agency) posljednjih godina intenzivno radi na razvoju raznih mogućnosti identifikacije, ne samo u međunarodnim operacijama, nego i na njihovo primjeni kod kuće. Zamjenica direktorice agencije Lisa Swan prijašnjih je godina naglašavala važnost biometrije na svim poljima. "Ljudi od kojih uzmemo biometrijske podatke u ratu mogu biti iste osobe koje će se pojaviti u američkoj zračnoj luci želeći ući u našu zemlju. Oni mogu dati pravo ime, ali i ne moraju. Također može biti riječ o osobama čiji su otisci možda pronađeni na improviziranoj eksplozivnoj napravi. To su sve stvari koje želite znati prije nego nekog pustite u svoju zemlju", pojasnila je Swan.

No biometrija se pokazala zanimljivom i privatnom sektoru te brojnim istraživačkim laboratorijima, gdje se danas istražuju razne tehnike identifikacije ljudi poput one putem obrva, uha ili mirisa tijela. Google, Facebook i Apple već se služe nekim prednostima tehnologije facijalnog prepoznavanja, a smatra se da upravo tu leži budućnost identifikacije.

NOVE TEHNOLOGIJE

Veliki broj stručnjaka zalaže se za tzv. multimodalnu identifikaciju - proces u kojem se pretraživanje otiska kombinira s prepoznavanjem lica ili nekim drugim načinom identifikacije, što znači veću pouzdanost u utvrđivanju identiteta.

FBI KAO LIDER

I obavještajna zajednica te policija odlučili su se za taj smjer, o čemu svjedoči projekt FBI-ja vrijedan 1,2 milijardi dolara pod nazivom Identifikacijski sustav nove generacije (Next Generation Identification system), koji istodobno koristi prepoznavanje otiska prstiju i facijalno prepoznavanje. "FBI je već dugo vremena lider u upotrebi biometrije. Iako se najčešće, a i najduže u identifikaciji koriste otiscima prstiju, druge biometrijske mogućnosti su na obzoru i FBI aktivno istražuje njihovu točnost, pouzdanost i potencijalnu prikladnost u zakonskim i ustavnim okvirima naše misije", kazao je nedavno Steven Martinez, izvršni pomoćnik direktora zadužen za znanost i tehnologiju FBI-ja.

Na razvijanju FBI-jeva projekta Identifikacijskog sustava nove generacije (NGI) radi tvrtka Lockheed Martin koja je 2011. godine ponosno prikazala preciznost novog sustava. Naime NGI je pomoći otisaku prstiju tada pronašao čak 900 kandidata koje postojeći sustav FBI-ja nije uspio identificirati. Kada je u pitanju facijalno prepoznavanje, FBI je odlučio provesti pilot-projekt u sklopu kojeg do 2014. namjerava poboljšati postojeći sustav,

Marinci upisuju podatke iračkog građanina u biometrijsku bazu podataka. Biometrijski podaci i tehnologije dobili su veliki zamah tijekom misija u Iraku i Afganistanu

olakšati pretraživanje fotografija te uvesti algoritme za facijalnu identifikaciju. U posljednjoj fazi projekta novi način identifikacije bit će uveden u više od 18 000 policijskih ureda diljem Sjedinjenih Država.

ULOGA NADZORNIH KAMERA

FBI je odlučio dodatno istražiti i mogućnosti identifikacije skenira-

njem šarenice, i to u sklopu pilot-projekta koji bi trebao početi iduće godine. No uz zabrinutost oko kršenja privatnosti građana, još jedna miana ove tehnike jest činjenica da iza osumnjičenika najčešće ostaju otisci prstiju pa sken šarenice ne pomaže u njihovu pronalaženju. Također analitičari i istražitelji prednost daju tehnologiji za facijalno

PENTAGON UMREŽAVA BAZE PODATAKA

Američka je vojska iznimno zainteresirana za biometriju. Tijekom posljednjeg desetljeća stvorila je biometrijske baze podataka koje sadrže milijune skenova otiska i šarenica. No očigledno nezadovoljan postojećim alatima za prikupljanje biometrijskih podataka na terenu, u veljači je Pentagon sklopio tri milijuna dolara vrijedan ugovor s tvrtkom AO Optix kako bi isprobao mogućnosti njihova smartphone biometrijskog sustava identifikacije na iPhoneu i iOSu. Također Pentagon provodi i dodatna istraživanja identificiranja ljudi prema njihovu jedinstvenom mirisu tijela i načina na koji hodaju. Ove se godine američka vojno-obavještajna služba odlučila na uvođenje cloud tehnologije kada su u pitanju povjerljive baze podataka koje sadrže relevantne sigurnosne informacije, a među njima je i biometrijski sustav praćenja. Projekt umrežavanja trajaće 12 mjeseci, a američka vojska s projektom planira krenuti krajem ljeta.

Foto: US Army

Američki vojnik skenira otisk prsta pomoći HIIDE-a, prijenosnog sustava za upis, pohranu i usporedbu biometrijskih podataka

Foto: US Dod

prepoznavanje jer zbog sve većeg broja nadzornih kamera, sumnjeve osobe iza sebe neminovno ostavljaju videotragove. Glavni pak problem jest u tome što postojeći algoritmi za prepoznavanje lica mogu utvrditi identitet osobe samo na dobro osvijetljenoj snimci na kojoj je lice osobe dobro vidljivo. Stoga razvoj ove tehnologije teži k lakšem pre-

poznavanju osobe na manje kvalitetnim snimkama, odnosno tome da algoritam u budućnosti s fotografije identificira svaku osobu koju bi moglo prepoznati i ljudsko oko. Tako se ova tehnologija polako odmiče od identificiranja preciznim usporedbama facialnih točaka i kreće prema razvijanju softwarea koji će "razmišljati" poput ljudskoguma. ■

Foto: Lockheed Martin
Foto: FBI

Foto: AOptix

U veljači je Pentagon sklopio ugovor s tvrtkom AOptix kako bi isprobao mogućnosti njihova smartphone biometrijskog sustava identifikacije

ISTRAŽIVANJA

Vojska, korporacije i akademski krugovi i dalje rade na istraživanjima novih načina identifikacije ljudi koji bi bili još precizniji i koje bi bilo moguće provoditi na određenoj udaljenosti, a ovo su neki od njih.

1. UHO

Istraživanja žele učiniti ljudsko uho sredstvom za prepoznavanje baš kao što je to danas otisk prsta. Iako otisci prstiju imaju puno dužu povijest, smatra se da je uho pouzdanoji način jer se malo mijenja tijekom vremena, a moguće ih je skenirati iz određene daljine.

2. MIRIS

Specifičan miris osobe također može biti sredstvo identifikacije, na čemu je Pentagon provodio istraživanja početkom ovog tisućljeća. Kasnije je Odjel domovinske sigurnosti nastavio istraživanje mirisa preko kojeg se može detektirati planira li netko počiniti kriminalno djelo.

3. OTKUCAJI SRCA

Stručnjaci već neko vrijeme rade na razvijanju radara koji bi mogli detektirati nečiji otkucaje srca na udaljenosti stotinu i više metara, a radari hvataju podatke čak i kroz pojačane zidove ili kroz elektromagnetske štitove.

4. DALEKODOMETNI SKENERI OTISAKA PRSTIJU

Otisci prstiju za sada se uzimaju direktno pa pri tom procesu može doći do pogrešaka. Zato se intenzivno radi na razvoju skenera za uzimanje otiska na daljinu od 10-ak metara koji bi iz više razloga mogli biti učinkovitiji.

5. NAČIN HODA

Riječ je o razvoju senzora koji bi putem smartphonea mogli detektirati nečiji način hoda, a s obzirom na to da ovakav način identifikacije ne zahtjeva posebne uređaje bilo bi moguće identificirati određenu osobu bez njezina pristanka ili znanja.

6. ZNOJ

U tijeku su istraživanja i razvoj senzora koji bi mogli detektirati neprijateljsku namjeru osobe preko ljudskog znoja ili pak prema promjeni u temperaturi tijela. Iako je riječ o istraživanju, smatra se da ono ima velikog potencijala.

KRIŽARSKI
RATOVI

SEDMI KR

RAT JE SVEDEN NA POHOD KRALJA LJUDEVITA IX., KOJI JE, KAO I JOŠ NEKI NJEGOVI KRIŽARSKI PRETHODNICI, PRVO POSTIZAO ZNAČAJNE USPJEHE, A POTOM DOŽIVIO PORAZ I NIJE NI STIGAO DO JERUZALEMA

Kako bi ponovno vratio sveti Jeruzalem u ruke kršćana (vidi podlistak, HV 424), VII. križarski rat započeo je pripremati francuski kralj Ljudevit IX. inače radikalni vjernik, zbog čega je kasnije proglašen svećem. Zahvaljujući velikim uspjesima u Katarskom

Ljudevit IX. je sa svojom vojskom prvo doplovio do Cipra, a potom do Egipta. Vrlo je brzo došao u sukob s ejubidskim Mamelucima

križarskom ratu (vidi podlistak, HV 422) koji se bližio svom završetku, fanatični Ljudevit je nastojao iskoristiti pobjedničko raspoloženje križara koji su pobijedili katare, kako bi ih usmjerio na vraćanje Svetog groba u kršćanske ruke. Prikupivši vojsku od oko 15 000

ljudi (od čega oko 3000 oklopljenih vitezova i više od 5000 samostrijelaca) Luj IX. je pomorskim putem prvo krenuo na Cipar. Nakon toga je krajem svibnja 1249. iz Lamesosa s više od 130 brodova svoju snažnu vojsku uputio prema Egiptu. Nakon što su se iskrcali 5.

Za svoj križarski pohod Ljudevit je prikupio vojsku od oko 15 000 ljudi. Glavne snage činilo je oko 3000 oklopljenih vitezova i više od 5000 samostrjelaca. Križari su se, doplovivši s više od 130 brodova, iskrčali u delti Nila 5. lipnja 1249.

KRIŽARSKI RAT

lipnja u delti Nila, već su na samoj obali križari došli u sukob s ejubijskim Mamelucima. Nakon što su svladali Mameluke, križari su produžili prema Damiettu koji su uzeli nakon kraće opsade i nakon ulaska u grad ponovili zvjerstva prema lokalnom pučanstvu, što je bilo gotovo pravilo u prethodnim križarskim ratovima.

OBRANA PUTA PREMA KAIRU

Nakon osvajanja Damiette, Ljudevit je sa svojom vojskom ostao u gradu gotovo šest mjeseci čekajući povlačenje poplavljenoj Nila u svoje korito, a isto tako očekujući dolazak novih križara iz Europe. U međuvremenu egipatski sultan al-Salih Naġm al-Din postavio je svoje snage (čiju je glavninu činilo 10 000 konjanika Mameluka) u područje grada Mansuraha kako bi sprječio pohod križara prema Kairu. Ljudevit je sa svojom vojskom krenuo prema Kairu 20. studenog i nakon mjesec dana hodnje izbio na kanal Bahr al-Saghir koji nije mogao forsirati iz pokreta. S obzirom na to da su ga na drugoj strani kanala čekale muslimanske snage, Ljudevit je odlučio izgraditi nasip dovoljne širine za učinkoviti juriš njegova oklopljenog konjanštva, no izgradnju nasipa otežavala je paljba iz egipatskih bacačkih

Odluka o ishodu Sedmog križarskog rata pala je u bitki kod Mansuraha. Križari su prvo ušli u grad i opljačkali ga, zanemarivši mogućnost da Mamelucima stigne pojačanje

sprava. Pat-poziciju riješio je jedan egipatski doušnik koji je za novčanu nagradu obavijestio Ljudevita o prijelazu preko kanala gazom. Tako je u zoru 8. veljače 1250. veći dio križara-vitezova prešao kanal, s ciljem iznenadnog napada na tabor Mameluka, uništenje bacačkih sprava i omogućavanje prijelaza vlastitog pješaštva koje bi se odmah nakon toga uključilo u bitku. Čelna kolona križara u kojoj je bio i Ljudevitov brat Robert I. d'Artois odmah se nakon prelaska na drugu obalu sukobila s grupom beduina koju su lako razbili.

ROBERTOVA POGREŠKA

Ponesen uspjehom Robert d'Artois je sa svojim snagama krenuo u progon beduina ne čekajući priješao ostalih kolona križara i upao u egipatski tabor, izazvavići paniku i pomutnju. No umjesto da iskoristi

iznenađenje novonastale situacije i uništi bacačke sprave, Robert i njegove snage napale su utvrdu Mansurah i upale u grad. Zaneseni masakriranjem stanovništva i pljačkom, križari su se raspršili po gradu, izgubivši dotadašnju napadnu moć, ali i element iznenađenja koji je mogao biti presudan da su sačuvali potrebnu borbenu stegovu. U tom su trenutku borbi pristupili Mameluci koji su bili utaboreni južno od grada i potpuno uništili križare, pri čemu je poginuo i njihov zapovjednik Robert.

Ostatak križara do tada je uspio doći u egipatski tabor, međutim dočekali su ih potpuno spremni Mameluci. Borba je potrajala nekoliko sati, a Ljudevitovo pješaštvo koje je u međuvremenu uspješno izgraditi nasip i prijeći kanal, spasilo je križarsko konjaništvo od potpunog poraza. Izgubivši više od

Ljudevit IX. moli se uoči bitke kod Damiette, slika Gustavea Dorea. Ljudevit je kasnije kanoniziran, po njemu je nazvan i današnji veliki američki grad St. Louis

pola konjaništva Ljudevit se zadovoljio organizacijom mostobrana, a zatim su uspješno odbacili vrlo snažan napad Mameluka 11. veljače. Pod zidinama Mansuraha potpuno iscrpljeni križari su ostali oko 8 tjedana, a za to su vrijeme stigla egipatska pojačanja predvođena sultanovim sinom Turan-šahom. Nakon što je križarsima prekinuta veza s pozadinom, te su pali u potpuno okruženje, 5. travnja Ljudevit se s ostacima svoje vojske bezuvjetno predao. Time je VII. križarski rat bio završen. Ljudevit i njegovi feudalci koji su mogli platiti pozamašan otkup pušteni su na slobodu, dok je ostatak križarske vojske uglavnom pobijen. ■

DOMOVINSKI RAT

dr. sc. Ante NAZOR, ravnatelj Centra

U prošlom broju Hrvatskog vojnika spomenuta je akcija koju je general-major JNA Aleksandar Vasiljević iz "Uprave bezbednosti SSNO-a" vodio pod kodnim imenom "Štit", kako bi dokazao da hrvatsko vrhovništvo ilegalno naoružava svoje postrojbe. Kao posebno zanimljiv – "nalik scenariju iz nekog špijunskega filma" – najavljen je njegov opis uhićenja hrvatskih dužnosnika u Virovitici Antuna Habijaneca i Đure Dečaka, koje je bilo uvod u dramatične

o trodnevnom pritvoru iz nadležnosti organa bezbednosti JNA. Samo lišavanje slobode prošlo je bez incidenta i ostalo je potpuno nezapaženo u komandama gde je ono izvršeno, kao i njihovo prebacivanje u vojni istražni zatvor u Zagrebu. Oba su odmah prihvatali predlog organa bezbednosti da se telefonom jave svojim porodicama, sa napomenom da će nekoliko dana biti negde na terenu i da neće biti u prilici da se javljaju telefonom. Tako je, bez problema, obezbeđeno

lišavanje slobode Dečaka i Habijanca. Oba su praktično zabarikadirani u zgradu Skupštine općine Virovitica, koju obezbeđuju jake policijske snage, tako da se do njih verovatno ne može doći bez oružanog sukoba sa policijom. Praktično, tamo im je i štab i komandno mjesto. No, meni je iz Beograda iznenada stigla decidna poruka da njih dvojica moraju biti uhapšeni do sutra jer, bili oni uhapšeni ili ne, sutra, to jest 25. januara, film o ilegalnom naoružavanju ide u

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

UHIĆENJE HRVATS U VIRO

**(PRILOZI ZA RASPRAVU O PRIJETNJI JNA ZA UVODENJE
IZVANREDNOG STANJA U HRVATSKOJ, U SIJEĆNJU 1991. - IV. DIO)**

događaje 25. siječnja 1991. Njihovo uhićenje planirano je za 24. siječnja 1991.

Toga je dana beogradski tisak pod naslovom "Puna saglasnost u opredeljenju da se sačuva Jugoslavija kao zajednička država" donio izvješće o jučerašnjem susretu delegacija Srbije, predvođene Slobodanom Miloševićem, i Bosne i Hercegovine, predvođene Alijom Izetbegovićem. U podnaslovu je istaknuto da su se "najviši funkcioneri Srbije i BiH složili u stavu da Jugoslavija kao zajednička država mora imati jedinstvenu armiju" (Politika, četvrtak, 24. januar 1991., str. 7). Istoga dana u Beogradu je održan sastanak delegacija Srbije, predvođene Slobodanom Miloševićem, i Slovenije, predvođene Milanom Kučanom. Beogradski tisak istaknuo je da "Slovenija uvažava interes srpskog naroda da živi u jednoj državi" (Politika, petak, 25. januar 1991.).

A pod datumom 24. januar (četvrtak) 1991. A. Vasiljević je zapisaо:

U toku prethodnog dana izvršeno je indiskretno lišavanje slobode Kovača (Franje, op. a.) i Šabarića (Vlade, op. a.), kojima je uručeno rešenje

da njihovo iznenadno odsustvovanje nikome neće skrenuti pažnju.

Kovač je od samog početka razgovora pokazao visok stepen kooperativnosti. Detaljno je opisao nastupe Špegelja u njegovom vrbovanju i prihvatanje zadataka za razoružavanje svoje jedinice na poligonu Gakovo, ali što je još značajnije i sve svoje razgovore sa Dečakom i Habijancem. Njih dvojicu je označio kao glavne organizatore ilegalnog naoružavanja i organizovanja napada na kasarnu, ne prikrivajući ni svoje zadatke u vezi sa planiranim upadom u kasarnu i likvidacijom pojedinih starješina. Od novijih podataka koje kroz operativni rad nismo imali, opisao je svoj sastanak sa Dečakom i Habijancem od 18. januara, kada im je dao podatke o nacionalnoj strukturi vojnika u kasarni i procenu kako će se ko držati u kriznoj situaciji. (...)

No, najbitnije je da su izjavama Kovača i Šabarića dobijene formalnopravne osnove da se mogu lišiti slobode i Habijanec i Dečak i da će se onda lako doneti rešenje o otvaranju istrage protiv Špegelja i njegovih pomagača. Zbog toga je u toku dana izvršeno izviđanje uslova za tajno

javnost! Preostala nam je samo mogućnost da brzo sačinimo plan kako iz opštine izvući na pogodno mesto Dečaka i Habijanca i tu ih bez buke uhapsiti, a zatim prebaciti u vojni istražni zatvor u Zagrebu. I to u uslovima kada su po čitavom gradu i okolini, kao i na svim putevima, jaki policijski punktovi i stalno patroliranje. (...) Nekoliko dana ranije, radi svake sigurnosti, sklonili smo Vladinu suprugu Nadu sa troje male dece u Vojno odmaralište na Tari. To je učinjeno na konspirativan način, tako da ni najbliže Vladine komšije nisu primetile da mu porodica više nije u stanu. Međutim, samo što je Nada stigla u odmaralište, ugledala je da se u istom hotelu nalazi i Špegeljeva kćerka Mira sa mužem koji je kao major sanitetske službe bio na dužnosti u garnizonu Beograd. Pre nego ju je Mira ugledala, pukovnik Tumanov je Nadu sa decom odmah bezbedno prenestio u drugi vojni objekat. (...)

U najkraćem, plan je bio sledeći. Protivteroristički vod iz gardijske brigade, šumskim putevima će neopaženo doći u rejon virovitičkih ribnjaka, na pristojnoj udaljenosti će maskirati

svoja vozila da nekom šumaru ne bi privukla pažnju, a sa ljudstvom postaviti zasedu na mjestu gdje su se već Dečak i Habijanec sastajali sa Vladom. Pred zgradom opštine biće na tajnom osmatranju major Branko Šrbac koji treba da izvesti kada Habijanec i Dečak izadu iz opštine i krenu ka mestu sastanka na koji će ih pozvati Vlada. Vlada će to učiniti telefonom iz kasarne kada će im kratko saopštiti da se hitno moraju videti zbog vrlo važne informacije koju ima i koju ne može preneti telefonom. Vreme sastanka – da se nadu na ribnjacima u 23.00 časova, na mestu gde su se već sastajali. Signal prepoznavanja biće, kao i ranije, kratkim blicom farovima.

Ja ću sa Boškom biti na radio vezi i mene će

Oko 22.00 časa dao sam signal da akcija može da počne. Na Vladin telefonski poziv javio se Habijanec. Međutim, kada mu je Vlada saopštio mesto i vreme sastanka, Habijanec nije prihvatio da to budu ribnjaci, nego napušteni mlini u selu Antunovac. No, da vreme sastanka ne bude u 23.00 nego u 22.30 časova. Ne, insistirao je Habijanec, oni ne mogu kasnije, imaju obaveze. Prema ranijem dogovoru sa Vladom, ako bi se nešto menjalo zbog njihovog insistiranja, sugerisano mu je da bude elastičan i da treba da prihvati njihove zahteve, ali neka odlaže vreme sastanka za što kasnije, kako bi ekipa za hapšenje mogla da dobije dovoljno vremena da se premesti na novu lokaciju. No, Habijanec je bio izričit, očigledno i

Nešto pre 22.30 major Šrbac javlja da su Dečak i Habijanec krenuli Dečakovim „mercedesom“ iz opštine. Ja signaliziram Vladu, a on malo kasnije postupa po dogovoru i poziva Habijanecov kabinet.

Halo, hitno mi treba gospodin Tona.

Gospodin Tona je trenutno odsutan – javi se nečiji glas.

Ali, molim vas, imam hitnu poruku za njega! Gospodine, momenat, momenat, evo vam gospodina Dečaka.

Kao da nas je ošinuo grom iz vedrog neba, jer malopre je major Šrbac javio da su, upravo Dečakovim „mercedesom“ njih dvojica izašli iz opštine! I još da su prvo laganom vožnjom oko opštine proveravali nisu li, možda, praćeni, a

SKIH DUŽNOSNIKA OVITICI

major Šrbac izvestiti kada Dečak i Habijanec izadu iz opštine. E, onda ću ja to signalizirati Vladu, a on će malo posle toga ponovo nazvati Habijanca u opštini. Normalno, javiće se sekretarica i reći da je on negde izašao. Onda će joj Vlada uspaničeno reći da ne treba nigde da idu, jer mu nešto „smrdi“, zbog čega je on i ostao u kasarni. Hteli smo na ovaj način, kada uhapsimo Dečaka i Habijanca, da kod njih ostavimo utisak da ih je Vlada htelo upozoriti da ne izlaze iz opštine, što bi kasnije mogla potvrditi i njihova sekretarica. Tako bi ih i dalje držali u dilemi oko stvarne Vladine uloge.

Oko 21.00 čas svi smo na svojim mestima. Zaseđa dobro maskirana pored Vladinog automobila koji će ostavljati utisak da je on došao ranije na mesto sastanka i da ih strpljivo čeka. Jedva sam ubedio Vladu da je njegova uloga nezamjenjiva u kasarni, pored telefona, a da je nebitno ko će biti u kolima. Šrbac na svom mestu kod opštine, Boško i ja na izlazu iz Virovitice, iza nekog drvljanika odakle, zaklonjeni, osmatramo put kako bi našoj zasedi kod ribnjaka najavili dolazak onih koje treba uhapsiti. Nakon što ih pohapse oni će vojnim vozilima sa njima kroz šumu na poligon Gakovo, a onda helikopterima za Zagreb. Napušteni automobili Vlade i Dečaka, sutradan će ostavljati utisak da ih je neko kidnapovalo, što će za neko vreme ostavljati dilemu šta se sa njima stvarno dogodilo.

nervozan, tako da se moralno postupiti onako kako je rekao.

Kada sam od Vlade dobio ove podatke, dok sam razmišljao gdje je Antunovac i možemo li prebaciti naše ljude na to mesto, pored nas, putem, protutnja nekoliko policijskih automobila. Odmah smo upozorili našu zasedu u šumi da hitno sklone Vladin automobil sa mesta gde je bilo planirano da se održi sastanak. Naređeno im je da se dobro maskiraju jer se može očekivati da će policija verovatno izvršiti pretres terena. I tako se i desilo. Sve su pretresali, negde i gazili po granju ispod kojeg su bili naši policijski, ali ništa nisu našli. Očigledno, Dečak i Habijanec su bili dodatno oprezni prema Vladu i iznenadnom zakazivanju sastanka.

No, pošto pretresom terena nisu našli ništa sumnjivo, očekivali smo da će se ipak pojavit na dogovorenom sastanku u Antunovcu. Zato sam se sa Boškom prebacio do raskrsnice puta za selo, gde me je već čekao pukovnik Zjajo sa svojim „puhom“ i nekoliko specijalaca. Uvukli smo se kolima u jedan neobrani kukuruz, odakle smo imali odličan pregled ka raskrsnici puteva gdje je trebalo da skrenu u Antunovac. Kada Habijanec i Dečak uđu u selo i tamo ne nađu Vladu, vratiće se nazad jer drugog puta nije bilo. Nije bilo drugog izlaza nego da se tada izvede kratka prepadna akcija, makar oni na sastanak došli i sa obezbeđenjem.

kada su se uverili da nisu, pod punim gasom su požurili ka Antunovcu.

Iako iznenađen, Vlada počinje tihim glasom: - Čuj, Đuka, nemam vremena, moram kratko, ali ti ćeš me razumeti. Oko mene je nešto, oko mene nešto „smrdi“. Hteo sam vam samo to javiti, da sve odložimo i da vi do daljeg nigde ne izlazite dok vam se ja ponovo ne javim. (...)

-Hvala ti, stari, ništa ne brini. I nama je nešto

bilo sumnjiwo pa je zato Tona krenuo sa jednim našim čovekom da malo pogleda okolo. Još jednom ti hvala i čuvaj se! Bog!

Dok se još oporavljam od onoga što smo saznali, pored nas, ka Antunovcu, laganom vožnjom prolazi Dečakov „mercedes“ sa Habijancem i njegovim pratiocem, da bi se posle nekoliko minuta vratili nazad. Mi ostajemo mirni, jer ako uhvatimo samo Habijanca, Dečak će nam sigurno ostati nedostupan. Nisam uopšte u dilemi – ili ćemo imati obojicu ili nijednog. „Mercedes“ ode prema Virovitici, onako kako i došao. Ali, samo što se Habijanec udaljio, evo opet policijskog „landrovera“. Pretresali su teren oko mlina u Antunovcu, a počeli onda i oko raskrsnice. (Aleksandar Vasiljević, Štit – akcija vojne bezbednosti (dnevničke beleške operativca), Beograd, 2012., str. 133-137)

Nastavlja se...

Portugalski
blok iz 2011.
izdan u povodu
60. obljetnice
UNHCR-a

Mađarska
marka s
nadoplatom za
pomoć žrtva-
ma poplava iz
1965.

FILATELIJA

Omotnica prvog dana iz 2001. prikazuje marke RH kojima je obilježena 50. obljetnica UNHCR-a i IMO-a

MARKE POŠTOVANJE I GOVOR BEZGLASNIH

U povodu 50. obljetnice organizacija koje se bave nesrećom bezglasnih: Visokog povjereništva Ujedinjenih naroda za izbjeglice i Međunarodne organizacije za migracije hrvatski nacionalni poštanski operator je na svoj primjeran način, odajući poštovanje stotinama tisuća ponajprije vlastitih prognanika i izbjeglica, ali i milijunima drugih u različitim zemljama svijeta u srpnju 2001. izdao dvije prigodne marke u nakladi od po 350 tisuća

Ivo AŠČIĆ

Tijekom Domovinskog rata Republika je Hrvatska nažalost imala prilike neposredno upoznati rad Visokog povjereništva Ujedinjenih naroda za izbjeglice i Međunarodne organizacije za migracije. Upravo su joj one pomogle da u jednom trenutku brine o nekoliko stotina tisuća prognanika i izbjeglica. Autor prigodnih maraka Boris Ljubić odabrao je toliko poznate motive, neposredne žrtve ratnog vihara:

martirij pojedinca oslonjenog na zid, za prvu marku, i martirij skupine koja kroči preko imaginarnе graniče, za drugu - zavjetujući ih svjetloplavoj nadi zastave Ujedinjenih naroda. Taj lakonski govor dizajnera, iako IOM nije agencija UN-a, odaje vjeru i priznanje predanim ljudima što kroz dvije međunarodne agencije već više od šestdeset godina nastoje biti pribježištem, utočištem i pomoći nesretnom dijelu čovječanstva.

I znatan broj drugih poštanskih uprava odao je priznanje UNHCR-u izdavanjem jedne ili više mara-

ka: BiH 2000., Tajikistan i Gruzija 2002. i 2011., Portugal 2010., Moldavija 2011., i dr. Marke tiskane uz dužno poštovanje prema izbjeglicama izdale su i Tanzanija 2004. (Burundski izbjeglice), Koreja 2010. (10. obljetnica Svjetskog dana izbjeglica), Danska 2006. (Vijeće za izbjeglice), Pakistan 2009. (Vladin fond za izbjeglice), i sl.

POMOĆ UGROŽENIMA

60c AUSTRALIA Supporting the Premier's Flood Relief Appeal

Australiska marka iz 2011. godine ciji je djelomični prihod namijenjen za žrtve poplava u državi Queensland

junskim nakladama. S nekim takvih maraka saznaće se o poplavama u: Hondurasu 1913., Austriji 1921., Rusiji (Lenjingradu) 1924., Liechtensteinu (rijeka Reina) 1927., Mađarskoj

1940. i 1965., Njemačkoj 1947.-1948., Danskoj 1953., Nizozemskoj (islandska marka) 1953., Argentini (područje Buenos Airesa) 1958., Francuskoj 1959., Slovačkoj (rijeka Dunav) 1965., Iraku 1967., Alžиру 1969., Kini 1970. i drugim zemljama.

Osim poštanskih maraka većina država izdaje i doplatne marke čiji je cijeli prihod namijenjen za određene humanitarne potrebe. Jedna od takvih maraka

je i ona Crvenog križa Kolumbije iz 1961. godine s motivom medicinske sestre Manuelite de la Cruz koja je nastradala dok je pomagala žrtvama poplava iz 1955. godine. Doplatne marke nemaju funkciju plaćanja poštarine već se rabe kao obvezna ili dobrovoljna doplata poštarine za posiljke u određenom razdoblju.

Nezapamćene poplave u austarskoj državi Queensland u siječnju 2011. s ljudskim žrtvama te velikom materijalnom štetom bile su povod velikim humanitarnim akcijama. Jedan od donatora bila je i Australiska pošta koja je osim niza akcija (novčana donacija; prikupljanje pomoći u poštanskim uredima diljem Australije, besplatno nadoslanje posljaka za više od 200 tisuća građa-

50. obljetnica UNHCR-a na tadžikistanskoj marki iz 2001.

na, i dr.) izdala prvi put u svojoj povijesti poštanske marke s nadoplatom. Čak 25 posto od ukupnog prihoda prodaje maraka namijenjen je za pomoć državi Queensland. Na pet različitih poštanskih maraka prikazani su motivi poplava iz nastradale države. Takoder poplave u državi Peru 2011., Moldaviji 2010., Mađarskoj 2010., Bangladešu 2007., Austriji 2006., Rumunjskoj 2005.,

Alžiru 2001. i drugim državama bile su razlogom izdavanja maraka s nadoplatom za pomoć žrtvama poplava i u ovom tisućljeću.

Vjeruje se kako će i ovogodišnje poplave u Europi, koje je uglavnom prouzročio Dunav, biti povod izdavanja maraka s nadoplatom u svrhu pomoći ugroženima od poplava. ■

10. obljetnica Svjetskog dana izbjeglica na marki Koreje iz 2010.

Zastava 4. grupe komunikacijsko-informacijskih sustava (dodijeljena 1928. Pukovniji veze)

VEKSILOLOGIJA

BELGIJSKE VOJNE ZASTAVE

Vojne zastave belgijskih postrojbi zadržale su identičan dizajn od 1831. godine, a posljednji propis kojim se određuju jest onaj iz 1930. Nakon rasformiranja postrojbi zastave se polažu u arsenal ili u vojni muzej, ponekad se te položene zastave ponovno dodjeljuju novoustrojenim postrojbama

dr.sc. Željko HEIMER

Belgijska trobojnica temelji se na heraldičkim bojama grba Brabantskog vovodstva, koji prikazuje zlatnog lava s crvenim jezikom i kandžama na crnom štitu. Zastava se prvi put pojavljuje kao vodoravna crveno-crno-žuta trobojnica tijekom Brabantske revolucije, 1789. protiv reformi koje je uveo Josip II., car Austrije koja je tada vladala tzv. Austrijskom Nizozemskom više-manje na području današnje Belgije. Iako je, nakon kratkotrajnog uspjeha belgijskih snaga, Austrija ponovno zavladala područjem, boje proglašenih Sjedinjenih Belgijских Država ostale su zapamćene i ponovno se pojavljuju tijekom tzv. Belgiske revolucije 1830. kada južni dio Ujedinjenog Kraljevstva Nizozemske uspijeva ostvariti nezavisnost. Tada je raspored boja nakratko promijenjen u vodoravnu crveno-žuto-crnu trobojnici, da bi sljedeće godine bila utvrđena sadašnja zastava okomitog rasporeda pruga crno-žuto-crveno. Ipak, zbog te prve inačice, belgijski Ustav i danas opisuje zastavu kao crveno-žuto-crnu. Smatra se da je promjena u okomitu inačicu učinjena radi boljeg razlikovanja od vodoravne nizozemske trobojnica, što je bilo osobito bitno na moru. Zastave postrojbi kopnene vojske imaju identičan dizajn za svaku pojedinu postrojbu, no ovisno o rodu, razlikuju se veličinom, ali i nazivom. Pješačke postrojbe nose zastave koje se nazivaju drapeau odnosno vlag

kvadratnog oblika dužine stranice 90 cm. Polje zastave podijeljeno je na tri pruge nacionalne zastave, a preko njih su zlatovezom, ispisane tzv. bojne počasti, nazivi bitaka i kampanja u kojima se postrojba istaknula – s jedne strane zastave ispisane na francuskom, a s druge na nizozemskom. S tri vanjska ruba zastave zlatne su rese 5 cm dužine. Konjaničke i topničke postrojbe nose zastave istog izgleda ali veličine stranice 80 cm, koje se nazivaju etandard odnosno vaandel, a biciklističke, inženjerijske, prijevozne, vezističke, sanitetske i ostale rodovske postrojbe imaju fanion odnosno wimpel, opetovanog izgleda veličine 70 cm. Postrojbe kraljevskog belgijskog ratnog zrakoplovstva također nose fanion tj. wimpel, ali veličine 80 cm, dok su u ratnoj mornarice zastave također identične pješačkim, osim što iznad bojnih počasti imaju ispisani natpis MARINE BELGE / BELGISCHE MARINE (ranije FORCE NAVALE odnosno ZEEMACHT). Sve zastave ističu se na crno obojenim drvenim dvodijelnim kopljima koja su spojena mjedenom spojnicom, a na vrhu se nalazi pozlaćena mjedena figura 15 cm visine (7,5 cm za fanione) u obliku uzdignutog brabantskog lava koji stoji na postolju iznad hrastovog i lovorođevog vijenca. Na dužim stranama postolja je isписан je

nacionalni moto L'Union fait la force odnosno Eendracht maakt Macht (U jedinstvu je snaga, odnosno doslovno Jedinstvo čini snagu) i naziv postrojbe, a na kraćim je monogram vladara koji je dodijelio zastavu. Ispod završeka, a iznad gornjeg ruba zastave na kopljje se veže 1,5 m dug zlatno pozamanterijsko uže s kićankama, privezano u čvor na polovici širine zastave. Pojedina odlikovanja koja postrojba dobije daju i pravo pripadnicima postrojbe na isticanje kordona određene boje na odorama, a isti takav kordon (zvan fourragère odnosno erekoord) postavlja se i na kopljje zastave.

Crveno-bijelo šahiranim poljem obrubljenim srebrenim pleterom koji u gornjem dijelu prelazi u zaobljeno polje u kojem je ispisano I. ZP OSRH. Kroz pleter, preko šahiranog polja prelazi uspravljanu mač. U zaglavljtu štita u crnom polju, ispisano je ZAPOVJEDNIŠTVO. Pleter s natpisom pločicom podsjeća i na narukvicu kakva je bila popularna među braniteljima. Druga je zastava vrlo slična, crna, dimenzija 85×190 cm, sa zlatnim pozamanterijskim resama, s istim znakom u ponešto drugačijoj umjetničkoj izvedbi. Treća, ljubičasta zastava prikazuje gotovo identičan znak kao u prethodnoj, obrubljen zlatnim vezom, sa zlatnim resama 2 cm dužine, na zastavnom listu dimenzija 110×200 cm.

Osim te tri zastave, 2006. godine u povodu proslave 15-godišnjice OSRH izrađena je još jedna zastava, ljubičaste boje polja s istim znakom u sredini, ovaj put još vjernije reproducirajući detalje nadlaktičnog znaka koji su pripadnici Zapovjedništva isticali na odorama.

Sve tri zastave čuvaju se u zbirci zastava Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske, a tamo je i četvrta, koja je izrađena u više primjeraka, jedan je pohranjen u Vojnom muzeju.

Sve su zastave vrlo kvalitetne izrade, a imaju zastavni rukav dobiven posuvačivanjem jednobojnog zastavnog polja. ■

Iz vremena djelovanja I. zbornog područja sačuvane su barem tri zastave istog temeljnog dizajna s manjim razlikama u izvedbi. Dvije zastave crne su boje zastavnog polja, dok je treća tamnoljubičasta

MULTIMEDIJA

Phillips slušalice za prave sportaše

Tri nova modela Philipsovih sportskih slušalica ActionFit donose novu dimenziju vježbanja za sve sportske entuzijaste. Slušalice su stvorene kako bi potaknule na vježbanje, a materijal otporan na znoj, uz mogućnost pranja omogućit će potpuno uživanje u omiljenom treningu. Modeli ActionFit iznimno su lagani i savršeno oblikovani za uklapanje u uho bilo koje konture, sa silikonskom vrpcom za glavu koja omogućuje slobodno kretanje. Zvuk je pojačan s 40 mm neodimijskim upravljačkim programom koji pruža dodatni bas, a prikladne su i za sigurno vježbanje na otvorenom jer akustična platforma omogućuje osobi da u svakom trenutku bude svjesna

svoje okoline. Sva tri modela slušalica dizajnirana su za trajnost i snagu što se očituje i u kablu s Kevlar premazom koji štiti od trganja i razbijanja i može izdržati i

najekstremnije uvjete vježbanja. Cijene ovih slušalica kreću se od, ovisno o modelu, 149 kuna do 579 kuna, koliko stoji model SHQ5200.

Sonyjev Android ručni sat – SmartWatch 2

Razvoj tehnologije vrlo je ubrzan pa su nakon svih tehnoloških čuda na red došli i pametni satovi poput Sonyjeva SmartWatcha 2. Nasljednik prvog modela trebao bi služiti kao sekundarni ekran za Android uređaje. Dijagonala ekrana osjetljivog na dodir je povećana na 1.6 inča,

a on je razlučivosti 220×176 piksela. Baš poput Z linije proizvoda i ovaj aluminijski uređaj je otporan na vodu. Njime je moguće odgovarati na pozive, čitati mailove i poruke, okidati fotografije na pametnom telefonu i još mnogo toga. Nova generacija SmartWatcha podržava

NFC i Bluetooth 3.0, a kompanija tvrdi kako baterija može trajati do četiri dana uz umjerenu uporabu. Kompatibilnost uređaja je valjana samo za Android uređaje, ne i za iOS. Cijena je za sada nepoznata, a što se dostupnosti tiče na EU tržištu, morat ćemo se strpiti do rujna.

MOBILNE APLIKACIJE

Ljetna zabava za vlasnike Androida

Ako ovo ljetno ostajete u gradu, barem se zabavite sa Shake Islands Adventure, igrom u kojoj ćete posluživati koktele turistima. Ova zabavna igra privlači svojom šarenom i veselom grafikom i originalnom i "zaraznom" glazbenom pozadinom. Igra, zapravo, nema kraja, a mogućnosti su velike. Dakle, vaš je zadatak raditi maštovite koktele, kako za turiste tako i za lokalno stanovništvo, čime skupljate bodove koje možete mijenjati za materijal za izgrad-

nju broda. Kada se usavršite te skupite dovoljno bodova za vaš brod, vrijeme je da dignete sidro i otplovite na drugi otok gdje vas čekaju nova iznenađenja. I, na

kraju, budite oprezni u spravljanju koktela, jer ukus vaših gostiju je profinjen pa treba odabirati uvijek "prave" sastojke.

Pripremio Ivan HORVAT

Najtanji pametni telefon na svijetu

Javnosti je nedavno predstavljen trenutačno najtanji pametni telefon na svijetu, Huawei Ascend P6. S kućištem debljine svega 6,18 mm ovaj pametni telefon zasluženo nosi ovu titulu. Pohvalno je kako je ova tvrtka u nešto više od 6 milimetara i 120 grama uspjela upariti četverojezgrenti procesor radnog takta 1.5GHz, 8GB podatkovnog prostora proširivog microSDHC karticama, 2GB radne memorije i bateriju od 2000mAh. Ekran je razlučivosti 1280×720 piksela, a može

ga se koristiti i u rukavicama što je vrlo korisno, posebice za zimskih dana. Stražnja kamera razlučivosti 8 MP te f 2.0 optikom nudi i mogućnost snimanja makrofotografija s maksimalne udaljenosti od četiri centimetra. Uređaj koristi Android 4.2.2 platformu uz posebno sučelje nazvano Emotion UI koje nudi iznimno velik broj tema. Uređaj bi trebao uskoro biti dostupan i u Europi za čije tržište cijene još nisu formirane, no očekivana je cijena oko četiri tisuće kuna.

Tablet i telefon u jednom

Xperia Z Ultra je Android pametni telefon ili umanjeni tablet, kako vam je draže. Ekran dijagonale 6.4 inča uz rezoluciju 1080p, ali i debljine otpornog kućišta od svega 6,5 mm čine ga mobilnim uređajem svestrane namjene. Četverojezgrenti procesor Qualcomm, Snapdragon 800 radi na 2.2GHz unutar modela Xperia Z Ultra, a uparen je s 2GB radne memorije te 16GB spremišnog prostora proširivog

microSDHC karticama. Tu su još i 8MP stražnja kamera te baterija od 3000mAh. Sve se to nalazi u iznimno tankom kućištu mase 212 grama. U kompaniji se posebno ponose Triluminos ekranom. Uređaj bi, kao i njegov prethodnik, trebao biti otporan na vodu i prašinu. Prednja i stražnja strana od klijenog stakla s metalnim okvirom, osim vizualnog doživljaja, nude upravo navedenu otpornost uz laku uporabu.

WEB-INFO

www.militaryluggage.com

Vojne torbe, koferi, naprtnjače, novčanici, fotoalbumi, nosači za IPad, za pametne telefone..sve je to na američkoj stranici **www. militaryluggage.com**. Količina proizvođača i opreme koja je predstavljena upravo je zadivljujuća, a mašta dizajnera neograničena. Proizvodi imaju "šaru" američkih grana i postrojbi, kao i policije te vatrogasaca. Nažalost njihova je dostava putem ove stranice moguća samo u SAD-u i Portoriku. Ipak, ako jako poželite koji artikl, ne očajavajte. Naime, opis svakoga je tako detaljan da ćete sigurno naći barem jedan izvor koji bi vam mogao omogućiti da nabavite nešto što vam je zapelo za oko. A vjerujte, na www.militaryluggage.com stranici ima zaista svega! I većina toga može poslužiti, a ne biti tek "za ukras".

D. VLAHOVIĆ

Prestani misliti na samoga sebe! i bit ćeš ponizan, bit ćeš vedar i bit ćeš strpljiv i velikodušan; i znat ćeš oprostiti i znat ćeš se nasmiješiti svima: ništa te neće uznemiriti jer će ti Bog biti dovoljan

VJEROVATI ZNAČI SLIJEDITI

Prorok kaže: Ne bojte se. Prestat će sile/vlasti i kraljevstva. A Bog će doći jašući na magarcu i gledat će onoga koga su proboli. Ovo je vrlo jasno proroštvo za nas kršćane, proroštvo koje dovodi u kriju sigurnost moći, oholosti i djelotvornost moći: Bog će doći ponizan i prepoznat će ga onaj koji bude znao gledati prema križu. To je proroštvo koje rasvetljava i sadašnji trenutak: da, Bog je na valnoj duljini poniznosti i tko je izvan ove valne duljine uvijek će Boga osjećati strancem. Zaharijino proroštvo nas jasno potiče da se usmjerimo prema Kristu. Bog je došao i u svijetu postoji tajanstveni vodeni val koji nastaje u onima koji ponizno priznaju Boga na križu.

Evangelist Luka nas stavlja sučelice Kristu, naglašavajući kako je Krist uvijek prijedlog koji čeka odgovor. Živjeti znači odgovoriti, ali odgovore koje Bog želi čuti jasno je naznačio u Kristovu životu. Isus pita: Što govori svijet, tko sam ja? Smireno pitanje na koje apostoli smireno i odgovaraju. Uostalom, lako je odgovoriti tuđim mišljenjem. Na kraju krajeva, takav odgovor ne obvezuje, nije neugodan. Ali Isus dovodi do odlučnog pitanja: A vi, što vi kažete, tko sam ja? Isus dovodi apostole u tjesnac. Ne može se spasiti tuđim odgovorima, kao što se i ne opravdava skrivajući seiza tuđeg dobra, niti izjavljujući da su drugi gori od nas. Isus nas podsjeća da je život odgovor Isusu: osobni odgovor. A Petar

**Najljepša knjiga
je Raspeti i tko
je ne umije čita-
ti, najnesretniji
je od svih nepi-
smenih.**

**SV. JOSIP
COTTOLENGO**

**Čovjek je
učenik, a bol je
njegov učitelj.
GANDHI**

**Kršćanin je
čovjek kojemu
je Bog povjerio
sve ljude.**

**SV. IVAN
ZLA TOUSTI**

**Hvaljen budi,
moj Gospodi-
ne, po sestrri
našoj tjelesnoj
smrti.**

**POSLJEDNJE
RIJEĆI SV. FRA-
NJE ASIŠKOGA**

**Ostavljam
svijet boli i
mijenjam ga za
svijet mira.
POSLJEDNJE
RIJEĆI SV.
KATARINE
SIJENSKE**

odgovara: Ti si Krist! To je točan odgovor, ali nije lagan. Da bismo rekli: Ti si Krist potrebno je bilo osjetiti laž i nedostatnost trgovackih rješenja, potrebno je biti siromašni, toliko siromašni da patimo od nostalgi... koja nas tjera prema Bogu.

Evo nedavnoga iskustva. A. Solženjicin je u svom djelu Arhipelag Gulag zapisao: Zanesen mlađenackim uspjesima osjećao sam se nepogrešiv i stoga sam bio okrutan. Ali u trenutku hoda koncentracijskim logorom primijetio sam u sebi prvi iznemogao otkucaj dobra.

Petar je ispovjedio svoju vjeru u Krista, ali to nije dovoljno. Bogu nisu dovoljne riječi. Isus ga odmah upozorava: Dragi Petre, vjerovati u mene znači prihvatići moju krotkost, moju strpljivost, moju slabost... koje su posljedica beskrajne ljubavi. Ti, Petre, si me htio jakoga, silnoga i ponosnoga kao što su to ljudi, ali ja nikada neću biti silnik jer je moja snaga ljubav. Ovo je smisao slavnih riječi: Hajdemo u Jeruzalem... Sin čovječji treba mnogo da pretrpi. To jedno treba nije fatalističko, već je posljedica sve većeg sukoba između istinske Ljubavi Božje i lažnog čovjekova ponosa. Ovo sudaranje je Božji križ: jer križ Božji smo mi, svatko od nas!

Nedavno je jedan anglikanac, slavan u svijetu engleskog televizijskog novinarstva, kršten u Katoličkoj crkvi u dobi od 79 godina. Napisao je: Nezadovoljan sam lažnim

vrijednostima ovoga svijeta i shvatio sam da postoji samo jedna alternativa: onaj program izrečen prije 2000 godina na Galilejskom moru i na brežuljku Golgota. I nastavlja: Stari poganski bogovi bili su predstavljeni u znakovima zemaljske vlasti, bogatstva, kao moći ali pohotni mediokriteti. Križ je, naime, prvi put otkrio Boga u znakovima slabosti, poniznosti, patnje, i s jedne strane, besmislenosti. Od onda smo vidjeli ovoga Boga predstavljenoga kao janje, kao najbojažljivije/najsramežljivije, blago i ranjivo živo stvorenje. Jagarjac Božji! Tako se s radošću pjeva već stoljećima! (M. Muggeridge)

A mi smo pozvani vjerovati u Božju svemoć skrivenu u križu. Ali kako vjerovati u Krista Raspetoga? Vjerovati znači slijediti! Riječ Slijedi me! je tako česta u evanđeljima i ima više životno negoli prostorno značenje: ne znači toliko: Podi za mnom! koliko Živi sa mnom! Evo, dakle, zaključnih riječi današnjeg Evandjela: Hoće li tko za mnom neka se odrekne samoga sebe, neka danomice uzima križ svoj i neka ide za mnom.

Krist je veliki izazov, izazov kojem se čak i mi vjernici na tisuće načina pokušavamo oduprijeti. Isus, naprotiv, neumorno ponavlja: Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga; a tko izgubi život svoj poradi mene, taj će ga spasiti. (Lk 9, 24)

Tiskana i audio-video izdanja MORH-a odsad možete kupiti po pristupačnim cijenama u trgovini vojnom opremom "Hrvatski vojnik" u Zvonimirovoj ulici 5 u Zagrebu, te kantinama tvrtke "Pleter-usluge d.o.o.": vojarna "Croatia" i hotel "Zvonimir" u Zagrebu; vojarna "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji; kantine HVU-1, Požega 1 u Požegi; Gašinci u Đakovačkoj Satnici; Bosut u Vinkovcima; Zemunik u Zadru; Knin 1 u Kninu; Lora 2 u Splitu i u hotelu "Rakitje" u Rakitju.

Knjige

Pozdrav iz Chagcharana
10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama
Suvremeno oklopništvo
Hrvatski vojnik u službi zajednice

Fotomonografije

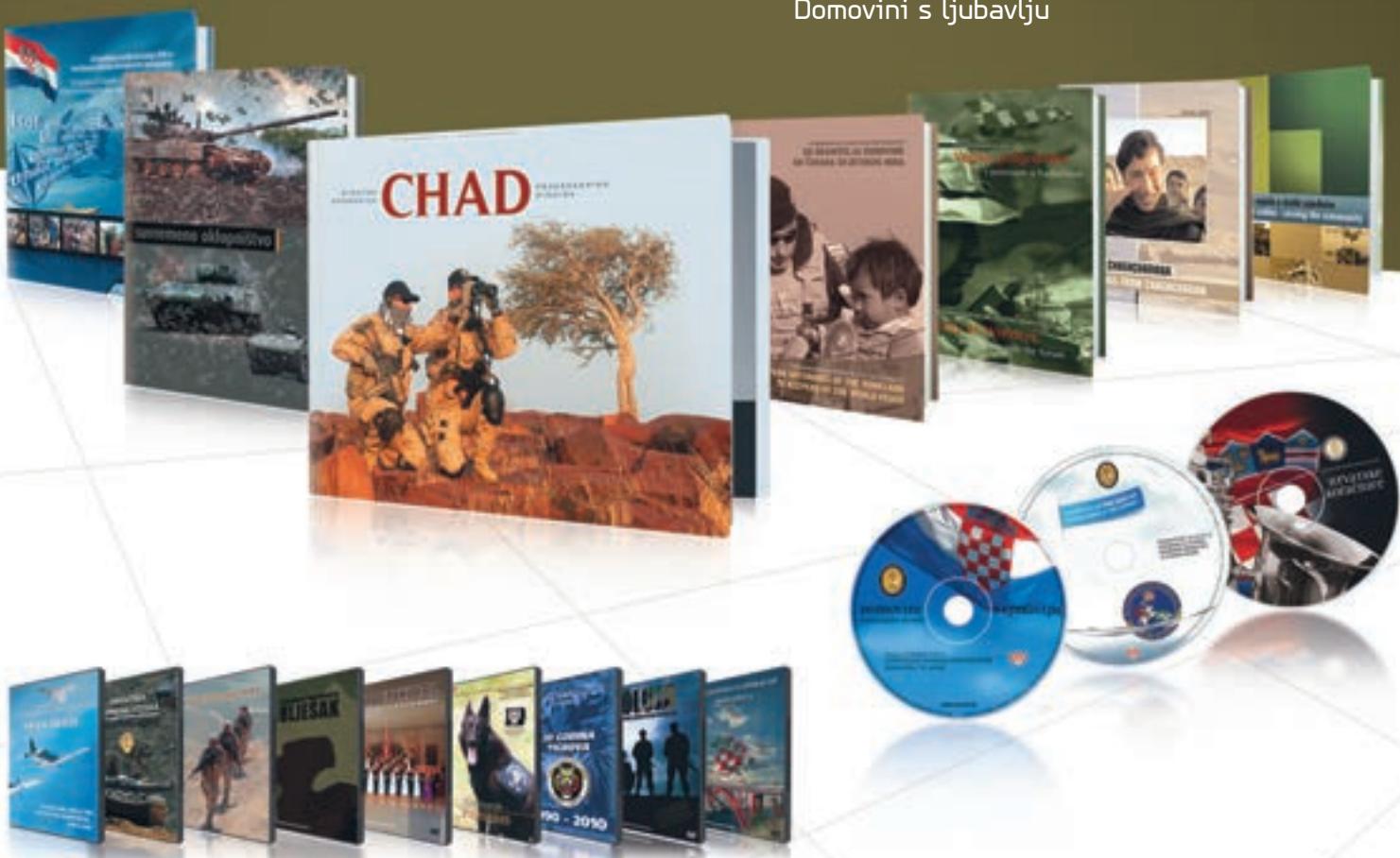
Mirovna misija Chad
Od branitelja domovine do čuvara svjetskog mira
Vojska pobjednika – s ponosom u budućnost

DVD

Hrvatska kopnena vojska
20 godina Tigrova
Bljesak - 5 minuta za sjećanje
Krila oluje
Zanimanje vojni pas
Mirovna misija Chad
Čuvari svjetskog mira
Oluja - 5 minuta za sjećanje
15 godina operacije Maslenica
Kadetski bal
Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape

CD

Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape
Hrvatske koračnice
Domovini s ljubavlju

82

www.hrvatski-vojnik.hr